

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ

2022

ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ
ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ

**Πανελλήνιος Σύλλογος
Θεματικού Φιλοτελισμού & Νεότητας**

Τριμηνιαίο φιλοτελικό & πολιτιστικό περιοδικό

Έτος 21^ο, Αρ. 88. Οκτώβριος - Δεκέμβριος 2021

“ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ”

Τριμηνιαία Περιοδική Έκδοση, Έτος 21^ο, Τεύχος 88^ο, Οκτώβριος - Δεκέμβριος 2021

Ιδιοκτήτης: ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΜΟΥ

Εκδότης-Διευθυντής: Π. Λεούσης

Συντακτική Επιτροπή: Π. Λεούσης, Δ. Βαρελάς

Αγίου Δημητρίου 12, 14452 Μεταμόρφωση.

Τηλ. 210 2825134, e-mail: p_leoussis@hotmail.com

www.thematic-philatelist.gr

Υπεύθυνος τυπογραφείου: “NO+ADO”, Κυριάκος Αλεξίου & Σια ΕΕ

Διανέμεται δωρεάν στα μέλη. Ετήσια Συνδρομή € 15. Εγγραφή € 5

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το γράμμα του προέδρου	1
Ο Ισπανικός Εμφύλιος	2
Το κρεμμύδι	6
Ράινχαρντ Χάιντριχ: «Το ξανθό κτήνος»	7
Κικέρων	8
Βατερλό	10
Το γκί	13
Η πυξίδα	14
Το αφγανικό λαγωνικό	16
Ο κουρκουμάς	17
Τα κοράλλια	18
Το τρυγόνι	20
Ο μαυροκέφαλος υφαντής	21
Ο Λυκίσκος (ζυθοβότανο)	22
Η ιστορία της πίπας	24
Το αλεξίπτωτο	26
Γκρέτα Τούνμπεργκ	28
Το κίβι ή κίουι	29
Σύφιλη, «Η Μεγάλη Ευλογία»	30
Μάριος Τόκας	31
Τα ζάρια	32
Το Μεσογειακό σαμιαμίδι	33
Ανοικτή Επιστολή (Οι σφραγίδες)	34
NOTOS 2021, μία μεγάλη επιτυχία του φιλοτελισμού μας	35
Δικά μας και δικά σας νέα	36
Νέες εκδόσεις γραμ/μυν Ελλάδας-Κύπρου	40
Αχ, αυτό το πλάνο: ((Ηλεκτρονικοί υπολογιστές)).....	43
Μονόφυλλα μεπαζλ!	44

CONTENTS

Editorial	1
The Spanish Civil War	2
The Onion	6
Reinhard Heydrich: “The Blond Beast”	7
Cicero	8
Waterloo	10
The mistletoe	13
The compass	14
The Afghan hound	16
The turmeric	17
The corals	18
The turtle dove	20
The black-headed weaver	21
The Hops (brewed)	22
The story of the pipe	24
The parachute	26
Greta Thunberg	28
The kiwi	29
Syphilis, “The Great Smallpox”	30
Marios Tokas	31
The dices	32
The Mediterranean gecko	33
“Open letter” (The postmarks)	34
NOTOS 2021, a great success of our philately	35
Philatelic news	36
New stamp issues of Greece and Cyprus	40
Thematic plans: (<i>The computer</i>)	43
Postal stationery withpuzzle!	44

“THE THEMATIC PHILATELIST”

Quarterly Journal. Year 21th. No 88, October - December 2021

Owner: THE PANHELLENIC SOCIETY OF THEMATIC PHILATELY

Editor-Director: Pantelis Leoussis

Editorial Committee: P. Leoussis, D. Varelas

Address: 12, Agiou Dimitriou Str., GR-14452 Metamorphosi, Athens

Tel. +31 2102825134; e-mail: p_leoussis@hotmail.com

www.thematic-philatelist.gr

The journal is distributed gratis to the members

Annual subscription € 15. New members' subscription € 5

ΥΜΝΟΣ ΣΤΟ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

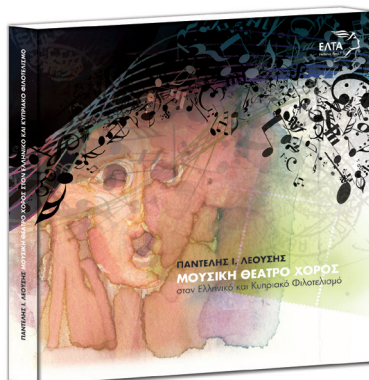
Λόγια & μουσική Π. Λεούση

Ύμνο για σένα θα τραγουδήσω, μικρό χαρτάκι χρωματιστό,
τις αρετές για να τιμήσω και για τα τόσα που σου χρωστώ.
Μικρό χαρτάκι, χάρη σε σένα γνώρισα φίλους, βρήκα χαρές,
γύρισα τόπους, κέρδισα επαίνους, ώρες εξαίσιες, μοναδικές.
Μ' έμαθες στην έρευνα, στην τάξη, μ' έκανες πιο πλούσιο, πιο σοφό.
Πάντοτε μη βρέξει και μη στάξει σ' είχα, με τσιμπίδι και φακό!
Μικρό χαρτάκι αγαπημένο, με συντροφεύεις από παιδί.
Στις αρετές σου κεντώ και υφαίνω γνώση για τέχνη κι αισθητική.
Με ταξιδεύεις σ' άγνωστους κόσμους, μόρφωσης, γνώσης, πολιτισμού.
Κοντά σου βρίσκω καινούργιους δρόμους, στιγμές γαλήνης και στοχασμού...
Μήνυμα αγάπης κι' αδελφосύνης στον κόσμο στέλνεις, ενωτικό,
πρέσβη της γνώσης και της ειρήνης, μικρό χαρτάκι, σ' ευχαριστώ.

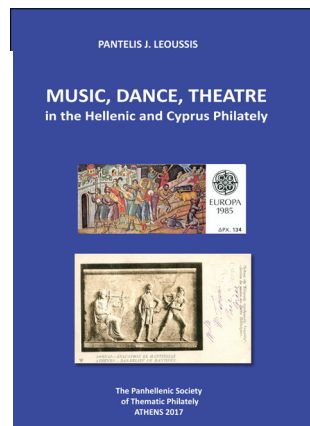
(Έκδοση του Συλλόγου μας)

BALKANFILA 2016 Χρυσό
ITALIA 2018 Μεγάλο Επίχρυσο

(Έκδοση Ελληνικών Ταχυδρομείων)

BALKANFILA 2016 Μεγάλο Επίχρυσο

(Έκδοση του Συλλόγου μας)

ITALIA 2018 Μεγάλο Επίχρυσο
EFIRO 2019 (Ρουμανία) Χρυσό
NOTOS 2021 Επίχρυσο

Ο "Θεματικός Φιλοτελιστής" έχει τιμηθεί με τα εξής μετάλλια:

EUROCUPRUM 2001 (Πολωνία) Χάλκινο, ΕΦΙΛΑ 2002 (Ελλάδα) Μεγάλο Αργυρό
TEMEX 2003 (Αργεντινή) Μεγάλο Αργυρό, BRNO 2005 (Τσεχία) Επάργυρο
JERUSALEM 2006 Αργυρό, BALKANFILA 2007 Μεγάλο Αργυρό, CHINA 2009 Αργυρό,
ANTVERPIA 2010 Αργυρό, BALKANFILA 2012 Μεγάλο Αργυρό, ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2013
Μεγάλο Αργυρό, ΚΥΠΡΟΣ -ΕΛΛΑΔΑ 2014 Μεγάλο Αργυρό, EFIRO 2019 Μεγάλο Επίχρυσο
NOTOS 2021 Επίχρυσο

Επισκεφτείτε την ιστοσελίδα μας:
www.thematic-philatelist.gr

Προς τους φίλους αναγνώστες...

Αγαπητοί φίλοι.

Οι γραμμές αυτές γράφονται στον απόηχο της NOTOS 2021, της έκθεσης που μας έκανε υπερήφανους και που απέδειξε ότι δεν έχουμε να ζηλέψουμε τίποτα από τις αντίστοιχες ξένες διοργανώσεις, και μάλιστα χωρίς την οικονομική άνεση και την εμπειρία των διοργανωτών τους. Η σπουδαία αυτή έκθεση ενθουσίασε Έλληνες και ξένους, - συμμετέχοντες και επισκέπτες. Ιδιαίτερα οι ξένοι, ζώντας τη μεγαλοπρέπεια του Ζαπτείου Μεγάρου, έφυγαν κυριολεκτικά με το θαυμασμό ζωγραφισμένο στο πρόσωπό τους!

Αμέσως όμως μετά τη λήξη της, επανήλθαμε στην «φιλοτελική μας μοναξιά». Η αναμονή και η προσδοκία για την πραγματοποίηση και επιτυχία της NOTOS, κρατούσαν ζωντανό το ενδιαφέρον όλων μας, είτε είχαμε άμεση συμμετοχή σε αυτή, είτε ήμασταν απλοί ενδιαφερόμενοι παρατηρητές. Τώρα, πάλι τα ίδια. Μισόκλειστες λέσχες ή ανοικτές με ελάχιστες παρουσίες, χωρίς ομαδικές εκδηλώσεις, ομιλίες, συγκεντρώσεις. Πρέπει να πιούμε ολόκληρο το ποτήρι.

Ευτυχώς, υπάρχουν και τα περιοδικά που δίνουν την ευκαιρία μιας κάποιας επαφής με τα μέλη, όσο σπάνια και αν τα συναντούμε, όσο μακριά και αν βρίσκονται. Το δικό μας, ο Θεματικός Φιλοτελιστής, κλείνοντας σήμερα τα 21 του χρόνια, στέλνει ένα ευχητήριο, όσο και αισιόδοξο μήνυμα. Η ταλαιπωρία της τελευταίας διετίας δεν μπορεί να κρατήσει επ' άπειρον.

Η συμμετοχή τόσο του περιοδικού μας, όσο και της αγγλόφωνης εκδοχής του βιβλίου «Μουσική, Θέατρο, Χορός στον Ελληνικό και Κυπριακό Φιλοτελισμό» έκδοσης του Συλλόγου μας, δεν τα πήγαν άσχημα. Τιμήθηκαν και τα δύο με Επίχρυσα Μετάλλια τα οποία, λόγω του διεθνούς επιπέδου της έκθεσης, μας ικανοποιούν απόλυτα.

Αυτό, ωστόσο, που δεν μας ικανοποιεί ήταν η πολύ μικρή συμμετοχή ελληνικών εκθεμάτων. Εκτός από τα δύο προαναφερθέντα εκθέματα φιλοτελικής φιλολογίας, δύο μόνο θεματικές συλλογές παρουσιάστηκαν, και μάλιστα από τον ίδιο εκθέτη.

Στον ελληνικό θεματικό φιλοτελισμό δεν αξίζει τέτοια τύχη, τέτοια εξέλιξη. Διότι και ελληνική βιβλιογραφία φροντίσαμε να υπάρχει, και το περιοδικό μας βοηθά, και προσωπική βοήθεια προς κάθε ενδιαφερόμενο ήταν και είναι πάντα διαθέσιμη. Γιατί λοιπόν τόσο μεγάλη απουσία;

Με την προσδοκία ότι τουλάχιστον οι γνωστές θεματικές συλλογές που βρίσκονται στο στάδιο της δημιουργίας τους θα ολοκληρωθούν με τον καινούργιο χρόνο, αλλά και ότι το 2022 θα μειώσει τουλάχιστον τα γνωστά προβλήματα που ταλαιπωρούν εμάς και ολόκληρη την κοινωνία, ευχόμαστε σε όλους

Καλή Χρονιά, με Υγεία.

Ο Πρόεδρος

Ήταν λίγο πριν τα μεσάνυχτα της 26ης Ιουλίου 1936. Ο Αδόλφος Χίτλερ απολάμβανε την βαγνερική όπερα «Ζίγκφριντ» στο Φεστιβάλ Βάγκνερ του Μπαϊρόιτ. Βρισκόταν σε ανεβασμένη διάθεση, όπως κάθε φορά που άκουγε έργα του αγαπημένου του συνθέτη, η μουσική του οποίου αντιπροσώπευε κατά την άποψή του «τη δύναμη της άριας φυλής», «το πνεύμα του Deutschland, Deutschland uber alles» (του τότε γερμανικού εθνικού ύμνου).

Τελειώνοντας η παράσταση, του παρουσιάστηκε μία ισπανική αντιπροσωπεία, απεσταλμένη από το στρατηγό Φράνκο. Κόμιζε ένα μήνυμα-παράκληση του caudillo σχετικά με τον εμφύλιο πόλεμο που είχε ήδη για τα καλά ανάψει στην Ισπανία. Ο Φράνκο ζητούσε τη βοήθεια της γερμανικής πολεμικής μηχανής για να φέρει σε πέρας τον πόλεμο που είχε αρχίσει ενάντια στη νόμιμα εκλεγμένη κυβέρνηση των δημοκρατικών. Οι καλύτερες δυνάμεις του βρίσκονταν στο Μαρόκο. Χρειάζοταν γερμανικά αεροπλάνα για να τις μεταφέρει.

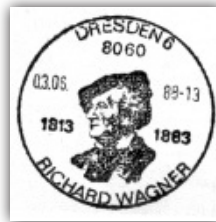
Ο Χέρμαν Γκέρινγκ, ο αρχηγός της Luftwaffe, ήταν στο Μπαϊρόιτ εκείνο το βράδυ. Ακούγοντας το αίτημα, εξέφρασε την αντίθεσή του. Μόλις όμως ο εκδηλωτικός Χίτλερ είπε «ναι», ο Γκέρινγκ μετέτρεψε την άρνηση σε ενθουσιαστική κατάφαση!

Τελικά, ο Χίτλερ έδωσε στον Φράνκο πε-

ρισσότερα από όσα ζήτησε: 20 αεροπλάνα Lufthansa Ju 52 που ξαναβάφτηκαν για να μην αναγνωρίζονται, και 6 διπλάνα μαχητικά He 51.

Χέρμαν Γκέρινγκ. Πλαστή έκδοση προπαγάνδας

Ριχάρδος Βάγκνερ

Ήταν η πρώτη μεγάλη αερομεταφορά στρατιωτών στην ιστορία. Για τους επόμενους τρεις μήνες, οι Γερμανοί μετέφεραν 13.500 εθνικιστές στρατιώτες σε βάσεις της νότιας Ισπανίας. Τα τρικινητήρια Ju 52s είχαν γυμνωθεί στο εσωτερικό τους και οι στρατιώτες ήταν καθισμένοι στο πάτωμα, κρατώντας τα τουφέκια ανάμεσα στα γόνατά τους. Κάθε αεροσκάφος έκανε τέσσερις πτήσεις την ημέρα, μεταφέροντας έως και 40 επιβάτες αντί των 17 που προβλεπόταν. Μέχρι τον Οκτώβριο, οι Γερμανοί είχαν δημιουργήσει αεροπορική υπεροχή πέρα από τα στενά του Γιβραλτάρ, σε τρόπο ώστε η μεταφορά ανδρών και υλικού να είναι δυνατή και με θαλάσσια μέσα.

Αυτή ήταν μόνο η αρχή της γερμανικής βοήθειας, η οποία κορυφώθηκε με την ανάπτυξη της Λεγεώνας Κόνδωρ και την εναλλαγή των πληρωμάτων της Λουφτβάφε. Ο Χίτλερ χρησι-

Μερικές από τις επετειακές εκδόσεις χωρών που έστειλαν εθελοντές στον Ισπανικό Εμφύλιο .

μπούησε τον ισπανικό εμφύλιο ως γενική δοκιμή για τον «blitzkrieg» (κεραυνοβόλο πόλεμο) που θα επακολουθούσε στην Ευρώπη, αλλά και υποστηρίζοντας τον Φράνκο δημιουργούσε προπύργιο στο πλευρό της Γαλλίας, άνοιγε πρόσβαση στους θαλάσσιους λιμένες του Ατλαντικού και αποσπούσε την προσοχή της Ευρώπης από τις γερμανικές προετοιμασίες για πόλεμο. Όπως παραδέχθηκε αργότερα ο αρχιναυάρχης Χέρμαν Γκέρνινγκ στη Δίκη της Νυρεμβέργης, οι νεαροί πιλότοι είχαν σταλεί με διαταγή του Ράιχ «για να εμποδίσουν την εξάπλωση του Κομμουνισμού, αλλά και να δοκιμαστούν σε συνθήκες μάχης».

Ο εμφύλιος πόλεμος άρχισε τον Ιούλιο του 1936 όταν αξιωματικοί του στρατού με επικεφαλής τον στρατηγό Φράνκο αποφάσισαν να επαναστατήσουν εναντίον της δημοκρατικής κυβέρνησης.

Γνωρίζοντας τα πολιτικά του «πιστεύω», το λαϊκό μέτωπο είχε τοποθετήσει τον Φράνκο στις Καναρίους Νήσους, για να τον κρατήσει μακριά. Αυτός όμως πέταξε στο Ισπανικό Μαρόκο για να αναλάβει την ευθύνη του στρατού της Αφρικής, που αριθμούσε 30.000 άνδρες και περιελάμβανε την **Ισπανική Λεγεώνα των Ξένων**, το καλύτερο στρατιωτικό σώμα της Ισπανίας.

Οι ένοπλες δυνάμεις της χώρας διαιρέθηκαν, με ένα μέρος του στρατού και το μεγαλύτερο του Ναυτικού να παραμένουν πιστοί στην κυβέρνηση. Συνολικά, οι δυνάμεις του Φράνκο έφταναν τις 130.000 άνδρες και των δημοκρατικών τις 50.000. Οι Δημοκρατικοί διέθεταν επίσης περισσότερα αεροπλάνα, αλλά όχι ιδιαίτερα

αξιόμαχα.

Η επιδίωξη των εθνικιστών του Φράνκο να καταλύσουν την δημοκρατική κυβέρνηση ευαισθητοποίησε περίπου 32.000 ιδεολογους από 54 χώρες, οι οποίοι εντάχθηκαν στις **Διεθνείς Ταξιαρχίες**, κύριος διοργανωτής των οποίων ήταν η Κομμιντέρν (ή Κομμουνιστική Διεθνής), διεθνής βραχίονας του Ρωσικού Κ.Κ. Περίπου 2.400 εθελοντές από τις ΗΠΑ πήγαν στην Ισπανία με το Τάγμα Αβραάμ Λίνκολν. Το Λαϊκό Μέτωπο είχε επίσης προσλάβει ξένους μισθοφόρους χειριστές, με μισθό 1.500 \$ το μήνα, συν ένα μπόνους \$1.000 για κάθε αεροσκάφος των εθνικιστών που θα κατέρριπταν.

Η ιστορία και η λογοτεχνία τάχτηκαν τελικά με τους Δημοκρατικούς και εξιδανίκευσαν τον αγώνα τους. Γνωστότερο παράδειγμα είναι το μυθιστόρημα του **Έρνεστ Χέμινγκουεϊ Για ποιον χτυπά η καμπίνα**, που δημοσιεύθηκε το 1940 και αφηγείται την θητεία ενός νεαρού Αμερικανού στις Διεθνείς Ταξιαρχίες.

Εκτιμάται ότι η συνολική απώλεια ζωών στον Ισπανικό Εμφύλιο ανήλθε σε 500.000, με περισσότερα από το ένα τέταρτο από αυτές να οφείλονται σε δολοφονίες και εκτελέσεις. Οι 75.000 έγιναν από τους φρανκικούς εθνικιστές και οι 55.000 από τους Δημοκρατικούς. Αναφέρεται μάλιστα πως μόνο το καλοκαίρι του 1936, 13 επισκόποι, 4.184 ιερείς και 283 μοναχές σκοτώθηκαν από τους Δημοκρατικούς, ως πράξη εκδίκησης διότι είχαν ταχθεί με την δεξιά και αντιτίθονταν στην κοινωνική μεταρρύθμιση.

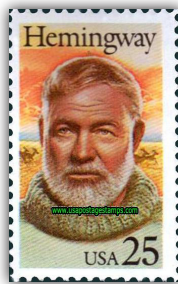
Τα περισσότερα ξένα έθνη ακολούθησαν πολι-

Ισπανική Λεγεώνα των Ξένων. Έλαβε μέρος στο πλευρό του Φράνκο.

Σφραγίδα με «Λεγεώνα Κόνδωρ»

Φεγιά προπαγάνδας των φασιστών του Φράνκο (1937) με τα λόγια του ύμνου της Ισπανικής Φάλαγγας στη γόμα και «2ος ΧΡΟΝΟΣ ΘΡΙΑΜΒΟΥ» (Από τη συλλογή του γράφοντος)

τική μη εμπλοκής. Τρεις ήταν οι χώρες με άμεση συμμετοχή: η Σοβιετική Ένωση υπέρ των Δημοκρατικών, και η Γερμανία και η Ιταλία υπέρ των εθνικιστών. Η ΕΣΣΔ έστειλε πιλότους και περίπου 1.000 αεροπλάνα και η Ιταλία πάνω από 600 αεροσκάφη και μια σημαντική δύναμη εδάφους.

Οι εθνικιστές του Φράνκο δεν άργησαν να κερδίσουν τον έλεγχο της κατάστασης. Το ένα τρίτο της Ισπανίας προς τα βόρεια μπήκε γρήγορα υπό τον έλεγχό τους ενώ οι κυβερνητικοί κατείχαν τα νότια και τα ανατολικά, καθώς και την Μαδρίτη.

Η κατάσταση άλλαξε με την άφιξη των υψηλής ποιότητας μαχητικών και τους έμπειρους πιλότους της ΕΣΣΔ. Οι Ρώσοι αεροπόροι πέτυχαν τις καλύτερες επιδόσεις τους το Μάρτιο του 1937, όταν τα μαχητικά τους και τα βομβαρδιστικά **Tupolev SB-2** έσπειραν τον όλεθρο σε ένα ιταλικό σώμα στρατού που ήταν παρατεταγμένο σε ένα δρόμο κοντά στη Γκουανταλαχάρα.

Ωστόσο το πλεονέκτημα στον αέρα των Δημοκρατικών δεν κράτησε πολύ. Οι Γερμανοί είχαν αποφασίσει αναβαθμίσει την Λεγεώνα Κόνδωρ, στέλνοντας 100 περίπου αεροσκάφη (βομβαρδιστικά, μαχητικά, αναγνωριστικά), αντιαεροπορικά, μονάδες υποστήριξης και μονάδες εδάφους (6.000 άνδρες), με τανκς και αντιαρματικά όπλα. Διοικητής της Λεγεώνας Κόν-

δωρ ο γνωστός ναζιστής με το μονόκλ, Στρατηγός της Λουφτβάφε Ούγκο Σπέρλε.

Τα αεροσκάφη που κυρίως χρησιμοποιήσε η Λεγεώνα Κόνδωρ ήταν τα **He 51s**, τα **Ju 52** που είχαν μετατροπή σε βομβαρδιστικά, τα μαχητικά **Messerschmitt Bf 109**, τα μέσου τύπου βομβαρδιστικά He 111 και τα φοβερά καθετού εφορμήσεως **Ju 87 Stuka**, τα γνωστά μας «στούκας».

Τον Απρίλιο του 1937, οι φρανκιστές είχαν καταλάβει και τους τελευταίους θύλακες της αντίστασης των Δημοκρατικών στην βορειοδυτική Ισπανία. Είκοσι τρία τάγματα των Βάσκων είχαν υποχωρήσει προς τα δυτικά, προς το Μπιλμπάο και το μικρό λόφο της **Γκουέρνικα**, πόλη με μεγάλη ιστορική και πολιτιστική σημασία για τους Βάσκους, γιατί κάτω από μια βελανιδιά στο κέντρο της πόλης συνήθιζε να συνεδριάζει η Βουλή τους. Στη Γκουέρνικα (Γκέρνικα, σύμφωνα με την ισπανική προφορά) ζούσαν 5.000 άνθρωποι, αλλά και χιλιάδες Δημοκρατικοί πρόσφυγες.

Αργά το απόγευμα της 26 Απριλίου 1937, ένα **He 111** πέταξε πάνω από την Γκουέρνικα και βομβάρδισε το κέντρο της πόλης, διερευνώντας την ύπαρξη πιθανής αεράμυνας. Καθώς δεν υπήρχε καμία, 15 λεπτά αργότερα, και με εντολή των φρανκιστών και του αντισμήναρχου Βόλφραμ Φράιχερ φον Ριχτχόφεν που ήταν

Ju 87 Στούκας

Δύο αντίπαλες προσωπικότητες: Η Πασιονάρια (Dolores Ibárruri), αγωνίστρια του εμφυλίου, στην οποία οφείλεται το γνωστό *¡No Pasarán!* (δεν θα περάσουν). Δεξιά, ο ιδρυτής και αρχηγός του φασιστικού κόμματος «Ισπανική Φάλαγγα».

Εξι Γερμανοί κομμουνιστές που αγωνίστηκαν με τις Ερυθρές Ταξιαρχίες εναντίον του Φράνκο. Επάνω αριστερά λόγια και μουσική του Ύμνου των Διεθνών Ταξιαρχιών.

Τύποι γερμανικών αεροπλάνων που έλαβαν μέρος στον Εμφύλιο: Βομβαρδιστικό «Tyroleen SB-2», JU 52s (μετέφεραν το στρατό του Φράνκο από το Μαρόκο), He 111, Ju 87 Stuka (στούκας) και Messerschmitt Bf 109.

τότε επικεφαλής των Γερμανών, τα **He 51s** της Λεγεώνας Κόνδωρ άρχισαν να βομβαρδίζουν ανελέητα. Ακολούθησαν τα **Ju 52s**, που επιτίθεντο επί δυόμιση ώρες κατά κύματα, «σκανάροντας» με νάρκες και εμπρηστικά, ολόκληρη την πόλη. Τα τρία τέταρτα της Γκουέρνικα ισοπεδώθηκαν.

Έκτοτε η Γκουέρνικα πέρασε στο θρύλο. Ολόκληρη η ανθρωπότητα συγκλονίστηκε από την γερμανική θηριωδία. Οι νεκροί ανήλθαν σε 300 (κατ' άλλους σε 1.654) και οι τραυματίες τους 889.

Μόλις ο μεγάλος Ισπανός ζωγράφος Πάμπλο Πικάσο πληροφορήθηκε τη μεγάλη σφαγή, φιλοτέχνησε την **Γκουέρνικα**, μία τεράστια ελαιογραφία (3,49 x 7,77 μ.) σε άσπρο, μαύρο και γκρι χρώμα που δείχνει ένα σκηνικό θανάτου, με διαμελισμένα ζώα και ανθρώπους, γυναίκες να κλαίνε, κρατώντας νεκρά μωρά και κατεστραμμένα κτίρια.

Έχοντας ο Φράνκο το πλεονέκτημα της ανωτερότητας στον αέρα από το 1937, χάρη στη Λουφτβάφε της Λεγεώνας Κόνδωρ, απώθησε προοδευτικά τους Δημοκρατικούς μέχρι που η νόμιμη κυβέρνηση παραδόθηκε άνευ όρων στις 26 Μαρτίου 1939, και ο Φράνκο θα

κηρύξει το τέλος του πολέμου την 1η Απριλίου.

Παρά το γεγονός ότι ο Φράνκο θεώρησε τη Λεγεώνα Κόνδωρ ως δευτερεύοντα παράγοντα της νίκης του, η αλήθεια είναι ότι οι Γερμανοί κατέρριψαν 327 αεροσκάφη των Δημοκρατικών χάνοντας μόνο 72 δικά τους, ενώ η αερογέφυρα με την οποία μεταφέρθηκαν τα στρατεύματα του Φράνκο από το Μαρόκο είχε

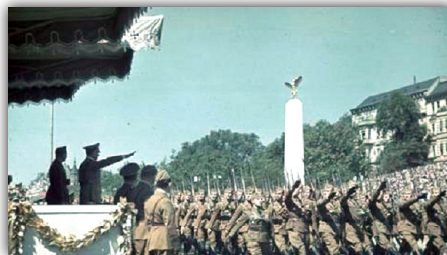

«Γκουέρνικα», του Πικάσο.

μεγάλη συμβολή στην έκβαση του πολέμου. Χωρίς αυτήν ο Φράνκο πιθανώς θα είχε ηττηθεί. Μεγάλης αξίας ήταν επίσης η εκπαίδευση 500 και πλέον ισπανικών πληρωμάτων και χιλιάδων στρατιωτών από τη Λουφτβάφε.

Η Λεγεώνα Κόνδωρ επέστρεψε στη Γερμανία στις 28 Μαΐου και παρέλασε εμπρός στον Χίτλερ και άλλους αξιωματικούς. Η παρέλαση, που πραγματοποιήθηκε στο Βερολίνο στις 6 Ιουνίου, ήταν τεράστια, και έλαβαν μέρος σ' αυτήν οι 14.000 Γερμανοί βετεράνοι του Ισπανικού Εμφυλίου Πολέμου.

Τρεις μήνες αργότερα η Γερμανία εισέβαλε στην Πολωνία. Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος είχε ξεκινήσει.

Η Λεγεώνα Κόνδωρ παρελαύνει ενώπιον του Χίτλερ μετά το τέλος του Ισπανίου Εμφυλίου.

Παντελής Λεούσης

Δύο από τις πολλές εκδόσεις των δημοκρατικών προς τιμή του Λαϊκού Στρατού που αγωνίστηκε μαζί με τις Διεθνείς Ταξιαρχίες.

Το κρεμμύδι

Στη λαϊκή παράδοση το κρεμμύδι είναι συνδεδεμένο με τα δάκρυα και το κλάμα. Καθαρίζει η νοικοκυρά κρεμμύδι και κλαίει. Η προέλευση των κρεμμυδιών είναι θαμμένη στην αρχαιότητα. Είναι γνωστό ότι τα κρεμμύδια καλλιεργήθηκαν στην Αρχαία Αίγυπτο και ότι τελικά έφτασαν στη Ρώμη. Στη Ρώμη τους δόθηκε το όνομα unio, που σημαίνει μεγάλο μαργαριτάρι. Το unio έγινε unyon στα πρώιμα αγγλικά όταν οι Ρωμαίοι εισήγαγαν το κρεμμύδι στις Βρετανικές Νήσους. Η κατανάλωση του κρεμμυδιού αυξήθηκε σημαντικά, όταν η γαλλική σούπα κρεμμυδιού έγινε δημοφιλής από τον Στανισλάβο Α, τον πρώην βασιλιά της Πολωνίας.

Οι Αιγύπτιοι λάτρευαν το κρεμμύδι, πιστεύοντας ότι το σφαιρικό σχήμα και τα ομόκεντρα δαχτυλίδια του συμβόλιζαν την αιώνια ζωή. Τα κρεμμύδια χρησιμοποιήθηκαν ακόμη και σε αιγυπτιακές ταφές, όπως αποδεικνύεται από τα ίχνη κρεμμυδιού που βρέθηκαν στις κόγχες των ματιών του Ραμσή Δ. Πίστευαν ότι, αν θάβονταν με τους νεκρούς, η έντονη μυρωδιά των κρεμμυδιών θα έφερνε ανάσα στους νεκρούς. Στην αρχαία Ελλάδα, οι αθλητές έτρωγαν μεγάλες ποσότητες κρεμμυδιού γιατί πίστευαν ότι θα ελαφρύνει την ισορροπία του αίματος. Οι Ρωμαίοι μονομάχοι τριβόνταν με κρεμμύδι για να σφίξουν τους μύς τους. Απέναντι από τον Ατλαντικό ωκεανό, οι Αζτέκοι καλλιεργούσαν κρεμμύδια για να τα χρησιμοποιήσουν στην κυρίως χορτοφαγική διατροφή τους και οι Ιθαγενείς αμερικανικές φυλές μάζευαν επίσης άγριες παραλλαγές κρεμμυδιών. Υπήρχαν

κάθε είδους τρόποι για να φάμε κρεμμύδια σε ιστορικές εποχές. Ορισμένοι πολιτισμοί τα έτρωγαν ωμά ως σνακ, ενώ άλλοι τα χρησιμοποιούσαν ως καρύκευμα.

Κατά τη διάρκεια των αιώνων, τα κρεμμύδια ήταν μια πολύτιμη μορφή φαρμάκων. Οι γιατροί ήταν γνωστό ότι συνταγογραφούσαν κρεμμύδια για την ανακούφιση από πονοκεφάλους, δάγκωμα φιδιού και τριχόπτωση. Τα κρεμμύδια συνταγογραφήθηκαν επίσης από γιατρούς από το 1500, για να βοηθήσουν στην υπογονιμότητα στις γυναίκες. Ινδικές ιατρικές πραγματείες συιστούσαν επίσης κρεμμύδια για την υγεία των αρθρώσεων και των ματιών. Μεταξύ του 1600 και του 1700, πλοία από δυτικούς πολιτισμούς γύριζαν σε όλο τον κόσμο, εξερευνώντας και κατακτώντας νέες χώρες. Ένας από τους μεγαλύτερους κινδύνους σε αυτά τα μεγάλα ταξίδια στον ωκεανό ήταν το σκορβούτο, ένας τύπος σοβαρής ανεπάρκειας βιταμίνης C που σκότωσε εκατομμύρια ναυτικούς. Οι καπετάνιοι ανακάλυψαν ότι οι ναυτικοί που έτρωγαν ωμά κρεμμύδια δεν είχαν σκορβούτο και, όπως μπορείτε να φανταστείτε, αυτό έσωσε χιλιάδες ζωές. Στη σύγχρονη ιατρική τα κρεμμύδια, περιέχουν συστατικά αντιφλεγμονώδη, αντιχοληστερόλης, επίσης αντικαρκινικά και αντιοξειδωτικά συστατικά, ενώ είναι πλούσια σε βιταμίνη C και χρώμιο. Τα στοιχεία δείχνουν ότι τα κρεμμύδια μπορεί να είναι αποτελεσματικά κατά του κοινού κρυολογήματος, των καρδιακών παθήσεων, του διαβήτη, της οστεοπόρωσης και άλλων ασθενειών.

Τα κρεμμύδια τα συναντάμε σε τρία δι-

Κρεμμύδια με το σουβάλι!

αφορετικά χρώματα: λευκό, κίτρινο και κόκκινο. Μπορεί να μην τα πολυσυμπαθούμε πολύ λόγω της μυρωδιάς τους, αλλά τα κρεμμύδια είναι ένα από τα πιο κοινά τρόφιμα που συναντάμε στην καθημερινή ζωή. Σχεδόν κάθε κουζίνα στα χρησιμοποιεί κρεμμύδια στο μαγείρεμα και είναι συχνά το βασικό καρύκευμα που κάνει κάθε πιάτο να έχει τη σωστή γεύση. Κουζίνα χωρίς χρήση κρεμμυδιών δεν υπάρχει. Τελικά, παρά το κλάμα στο καθάρισμα, το κρεμμύδι έχει εξέλχουσα θέση στη γαστρίμαρξία και στην καθημερινή μας διατροφή.

Κάποτε ένας ραγιάς χρωστούσε σε Τούρκο και δεν ήθελε να πληρώσει. Ο Τούρκος του είπε ότι ή θα φάει σαράντα κρεμμύδια, ή θα φάει σαράντα ξυλιές, ή να πληρώσει το χρέ-

ος. Ο ραγιάς, που προτίμησε τα κρεμμύδια, έφαγε περίπου είκοσι κι επειδή δεν μπορούσε να φάει άλλα ζήτησε τις ξυλιές. Τρώει μερικές απ' αυτές κι επειδή δεν άντεχε, ζήτησε να πληρώσει το χρέος. Από εκεί προήλθε και η φράση : Και τα κρεμμύδια τα 'φαγε, και το ξύλο το 'φαγε, και το χρέος πλήρωσε. Αυτή η φράση λέγεται γι' αυτούς που διστάζουν να αποφασίσουν για κάτι, χάνουν

τον χρόνο τους, υποβάλλονται σε έξοδα και πειραματισμούς, και στο τέλος βγαίνουν ζημιωμένοι (βλ. κι άλλες παροιμιώδεις φράσεις για τα κρεμμύδια <https://www.periergus.gr/erotiseis/ti-simainei-i-paroimia-kai-ta-kremmydia-ta-fage-kai-ksylo-fage-kai-xreos-plirose>)

Δημήτρης Βαρελάς

Κρεμμύδια με σκόρδα. Συχνά κάνουν παρέα!

Ράινχαρντ Χάιντριχ: «Το ξανθό κτήνος» ή «Δήμιος Χάιντριχ»

Ο Ράινχαρντ Χάιντριχ (1904 - 1942), ήταν Γερμανός Ναζί, στρατηγός των SS, στενός συνεργάτης του Χάινριχ Χίμλερ στην Γκεστάπο και υπεύθυνος για εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην οργάνωση του ναζιστικού κατασταλτικού μηχανισμού και στα γεγονότα της νύχτας των Μεγάλων Μαχαιριών το καλοκαίρι του 1934, κατά την οποία εκκαθαρίστηκε από τον Αδόλφο Χίτλερ ολόκληρη η ηγεσία της παραστρατιωτικής οργάνωσης Sturmabteilung και δολοφονήθηκαν δεξιοί πολιτικοί και αντίπαλοι του Χίτλερ. Ο Χάιντριχ είχε επίσης σημαντικό ρόλο στην οργάνωση του Ολοκαυτώματος, σχεδιάζοντας και ελέγχοντας μεταξύ 1939 και 1942 τη δραστηριότητα των Ταγμάτων Θανάτου, αποστολή των οποίων ήταν «ο αφανισμός των Εβραίων, των Τσιγγάνων και των πολιτικών κομισάριων».

Την Άνοιξη του 1942, ο Αδόλφος Χίτλερ τον διόρισε κυβερνήτη του προτεκτοράτου Βοημίας και Μοραβίας, όπου εφάρμοσε αιματηρά κατασταλτικά μέτρα. Τον ίδιο χρόνο η σοεχοσλοβακική αντίσταση οργάνωσε σχέδιο δολοφονίας του με αυτοσχέδια βόμβα, η οποία τον τραυμάτισε ελαφρά. Όμως μια εβδομάδα αργότερα η κατάστασή του επιδεινώθηκε ξαφνικά από μια απροσδόκητη δευτερογενή μόλυνση των πληγών του, και τελικά πέθανε.

Π. Λ.

Το πλήρες όνομά του ήταν Marcus Tullius Cicero. Γεννήθηκε στο Αρπίνιο της Ιταλίας στις 3 Ιανουαρίου 106 π.Χ., από πλούσια οικογένεια. Σε αντίθεση με τους συγχρόνους του Πομπήιο και Ιούλιο Καίσαρα, δεν έδειξε κανένα ενδιαφέρον για στρατιωτική σταδιοδρομία. Έριξε όλο το διαφέρον του στη μόρφωση, δίπλα σε Ρωμαίους, αλλά κυρίως Έλληνες δασκάλους, όπως τον Απολλώνιο Μόλωνα, έναν από τους μεγαλύτερους ρητορες της Σχολής της Ρόδου, τον Λαρισαίο Φίλωνα, αρχηγό της αποκαλούμενης τέταρτης ακαδημίας, τον επικούρειο Φαίδρο και τον στωικό Διόδοτο. Παράλληλα, παρακολουθούσε τις αγορεύσεις των μεγάλων ρητόρων της εποχής, διδάχτηκε Δίκαιο και τους Νόμους κοντά σε σπουδαίους Ρωμαίους δασκάλους και συνδέθηκε φιλικά με μερικούς από τους σπουδαιότερους ποιητές της εποχής του.

Εκφώνησε τον πρώτο του δικανικό λόγο ιδιωτικού δικαίου το 81 π.Χ., και λίγο μετά τον δεύτερο, υπερασπιζόμενος δύσκολες δικαστικές υποθέσεις. Ο 25χρονος Κικέρων κέρδισε και τις δύο δίκες, αποκτώντας μεγάλη φήμη.

Το 79 π.Χ. επισκέφθηκε για δύο χρόνια την Αθήνα, τη Μικρά Ασία και τη Ρόδο.

Στην Αθήνα γνώρισε τον Ασκαλωνίτη Αντίοχο, μαθητή του προαναφερθέντος Φίλωνα, που δίδασκε στο γυμνάσιο του Πτολεμαίου. Στη Ρόδο μαθήτευσε και πάλι στον Απολλώνιο Μόλωνα, ο οποίος, όταν άκουσε τον Κικέρωνα να απαγγέλλει κάποιο ρητορικό γύμνασμα, λέγεται ότι είπε: «Σε μέν, ὦ Κικέρων, ἐπαινῶ καὶ θαυμάζω, τῆς δ' Ἑλλάδος οἰκτίρω τὴν τύχην, ὅρων ἄ μόνα τῶν καλῶν ἡμῖν ὑπελείπετο, καὶ ταῦτα Ῥωμαῖος διὰ σου προσγινόμενα, παιδεῖαν καὶ λόγον.».

Όταν επέστρεψε στη Ρώμη, μετά το θάνατο του Σύλλα, άρχισε να ασχολείται και με την πολιτική.

Το 75 π.Χ. έγινε ταμίας και στάλθηκε στη Σικελία, όπου έγινε πολύ δημοφιλής για την τιμιότητα και την καλή συμπεριφορά του. Υπερασπίστηκε εκεί με επιτυχία τους κατοίκους στη διένεξή τους με τον κυβερνήτη, ο οποίος επί τρία

Ο Κικέρων εκφωνεί έναν από τους τέσσερις μνημειώδεις "κατά Κατιλίνα" λόγους του.

χρόνια τους είχε καταληστέψει.

Στη συνέχεια, το 69 έγινε αγορανόμος, το 66 πραιτωρ, και το 63 π.Χ. Ύπατος. Ήταν τότε που αποκάλυψε τη συνωμοσία του Κατιλίνα κατά της Δημοκρατίας και έσωσε τη Ρώμη από αυτό τον κίνδυνο. Μνημειώδεις έμειναν οι 4 λόγοι του Κατά Κατιλίνα: δύο στη Σύγκλητο και δύο μπροστά στο δήμο.

Ήταν τόση η επιτυχία τους, ώστε ανακηρύχθηκε Pater Patriae (πατέρας του έθνους).

Καταδικάζοντας όμως σε θάνατο τους πέντε συνενόχους του Κατιλίνα που συνελήφθησαν στη Ρώμη παρά την υπέρ αυτών συνηγορία του Καίσαρα (ο Κατιλίνας κατάφερε να διαφύγει), δημιούργησε και εχθρούς. Αντιλαμβάνομενος ότι κινδύνευε η ζωή του, έφυγε από τη Ρώμη και πήγε στη Θεσσαλονίκη.

Στη διάρκεια των 16 μηνών που κράτησε η απουσία του, τον κήρυξαν εξόριστο, ο Κλαύδιος έκαψε το σπίτι του στον Παλατίνο Λόφο και έκτισε στη θέση του το «ναό της Ελευθερίας», και η παρουσία του βγήκε σε πλειστηριασμό. Ωστόσο δεν παρουσιάστηκαν αγοραστές, όπως γράφει ο Πλούταρχος.

Όταν ψηφίστηκε Νόμος για την ανάκλησή του από την εξορία, επέστρεψε στη Ρώμη θριαμβευτικά. «Η Ιταλία τον εισήγαγεν εις την Ρώμην, φέρουσα αυτόν επί των ώμων της», όπως γράφεται.

Το 51-50 π.Χ. διετέλεσε ανθύπατος της Κιλικίας, τον Ιούνιο του 49 πήγε στο Δυρράχιο για να υποστηρίξει τον Πομπήιο μετά την μάχη στα Φάρσαλα και τον Αύγουστο του 48 πήγε στο Μπρίντιζι, όπου παρέμεινε ένα χρόνο, ώσπου ο Καίσαρ του επέτρεψε να ξαναγυρίσει στη Ρώμη.

Το 46 και το 45 π.Χ. έμεινε μακριά από την πολιτική δράση και ασχολήθηκε με το συγγραφικό του έργο. Επανήλθε στην πολιτική μετά τη δολοφονία του Καίσαρα, την οποία επιδοκίμασε, πιστεύοντας ότι έτσι θα αποκαθίστατο η ελεύθερη πολιτεία. Αλλά σύντομα διαπίστωσε ότι πέθανε μεν ο τύραννος, αλλά όχι και η τυραννία.

Επιλέγοντας να μπει επικεφαλής της Αντιπολίτευσης κατά του Αντωνίου, του επιτέθηκε με τους περίφημους 14 λόγους του,

που ονομάστηκαν «φιλιππικοί», από τους περίφημους λόγους του Δημοσθένη κατά του βασιλιά Φίλιππου της Μακεδονίας.

Όταν ο Οκτάβιος έγινε Ύπατος και σχηματίστηκε η δεύτερη τριανδρία με τους Αντώνιο και Λέπιδο, προέβησαν στην προγραφή 200 πολιτών. Μεταξύ αυτών και του Κικέρωνα, κατόπιν επιμονής του Αντωνίου και παρά την αντίθετη γνώμη του Οκτάβιου. Όταν ο Κικέρων έμαθε για την προγραφή του προσπάθησε να διαφύγει στη Μακεδονία μαζί με τον προγεγραμμένο επίσης αδελφό του. Τον συνέλαβαν όμως άνθρωποι του Αντωνίου, ενώ μεταφερόταν με φορείο. Ακούγοντας ο Κικέρων το θόρυβο από τους διώκτες του που πλησίαζαν, έβγαλε το κεφάλι του από το φορείο για να εκμηχίσει την κατάσταση. Όμως ένας από τους διώκτες ήταν ήδη δίπλα του και του έκοψε το κεφάλι.

Στη συνέχεια του έκοψαν και τα χέρια και, μαζί με το κεφάλι, τα παρέδωσαν στον Αντώνιο που εκείνη

την ώρα προέδρευε σε αρχαιρεσίες. Αυτός τα τοποθέτησε στο βήμα, πράξη, που, όπως γράφει ο Πλούταρχος, «απεικονίζει την ψυχή του Αντωνίου». Λέγεται μάλιστα ότι, βλέποντας το κομμένο κεφάλι του Κικέρωνα, ο Αντώνιος διέταξε να σταματήσουν οι προγραφές, ενώ η γυναίκα του, η Φουλβία, τράβηξε έξω τη γλώσσα του νεκρού και την τρύπησε επανειλημμένα με βελόνα, εκδικούμενη για τα όσα είχε πει ο ρήτορας για εκείνη και το σύζυγό της.

Αξίζει εδώ να αναφερθεί ότι το ιταλικό όνομα του Κικέρωνα «Cicerone», χρησιμοποιείται στην Ιταλία και σε πολλές άλλες χώρες για να χαρακτηρίσει τους ξεναγούς. Προφανώς διότι η ευγλωττία τους «προσομοιάζει» με αυτή του Κικέρωνα!

Ο Αντώνιος προέγραψε τον Κικέρωνα, παρά την αντίθετη άποψη του Οκταβιανού.

Ο τάφος του Κικέρωνα στην πόλη Φόρμια της Ιταλίας.

WATERLOO

Το 1815 δύο άνδρες τέθηκαν αντιμέτωποι σε μια λασπωμένη πεδιάδα του Βελγίου. Ο Ναπολέων Βοναπάρτης με την γαλλική αυτοκρατορική φρουρά του και ο υποστράτηγος Άρθουρ Γουέλσλεϋ, μετέπειτα Δούκας του Ουέλινγκτον, με συμμαχικές δυνάμεις που είχαν συγκεντρώσει οι Βρετανοί, και Πρώσους υπό τον στρατάρχη Γκέμπχαρντ Λέμππερχτ φον Μπλύχερ.

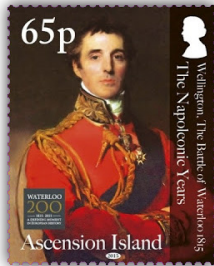
Ήταν μια επίδειξη δύναμης μεταξύ δύο στρατιωτικών γιγάντων της ιστορίας. Ήταν ίδιας ηλικίας, σπουδαίοι στρατηγοί και είχαν πίσω τους μια σειρά από μεγαλειώδεις νίκες. Έως τις 18 Ιουνίου της ίδιας χρονιάς, το αποτέλεσμα θα έκρινε την ισορροπία των δυνάμεων και ο νικητής θα καθόριζε την τύχη της Ευρώπης.

Η συμμαχική νίκη κατά του Ναπολέοντα Βοναπάρτη στη μάχη του Βατερλό το 1815 τερμάτισε τη γαλλική κυριαρχία στην Ευρώπη και σηματοδότησε μια περίοδο ειρήνης στην ήπειρο, η οποία κράτησε σχεδόν μισό αιώνα. Το Βατερλό έστειλε τον Ναπολέοντα

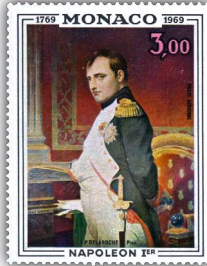
στην εξορία και τερμάτισε το γαλλικό μεγαλείο το οποίο δεν επανακτήθηκε ποτέ. Επίσης, έγραψε το όνομά του στον κατάλογο των σημαντικότερων μαχών της ιστορίας και πρόσθεσε σε όλες τις γλώσσες του κόσμου τη λέξη "Βατερλό", δηλωτική της αποφασιστικής και ολοκληρωτικής ήττας.

Ο Ναπολέων αυτοανακηρύχθηκε αυτοκράτωρ της Γαλλίας το 1804 και με την ορμή του, μέσα σε μία δεκαετία, είχε επεκταθεί στο μεγαλύτερο μέρος της Ευρώπης. Όμως, τον Οκτώβριο του 1813 ηττήθηκε στη Λειψία από τη συμμαχία της Βρετανίας, της Ρωσίας, της Πρωσίας και της Σουηδίας και υποχώρησε. Παραιτήθηκε την 1η Απριλίου 1814 και αποδέχτηκε την εξορία του στο νησί Έλβα, κοντά στην Κορσική.

Ο Ναπολέων δεν έμεινε πολύ καιρό εξόριστος. Σε λιγότερο από έναν χρόνο, απόδρασε και γύρισε στη Γαλλία, όπου τις επόμενες 100 ημέρες σκόρπισε και πάλι τον φόβο σε ολόκληρη την Ευρώπη, απειλώντας για ακόμη μία φορά να κυριαρχήσει στη Γη-

Ο νικητής και ο ηττημένος!

Λέων του Βατερλό. Αγαλμα πάνω στο λόφο-μνημείο που δεσπόζει στο πεδίο της μάχης.

Οι πέντε πρωταγωνιστές της Μάχης του Βατερλό: Ο Δούκας του Ουέλινγκτον, ο Πρώσος Στρατάρχης Μπλύχερ, ο Πρίγκιπας Γουλιέλμος της Οράνης, ο Στρατάρχης Μισέλ Νεϋ και ο Ναπολέων.

ραιά Ήπειρο.

Ο βασιλιάς Λουδοβίκος ΗΔ', τον οποίο ο συνασπισμός είχε επαναφέρει στον θρόνο της Γαλλίας, έστειλε τον στρατό του για να συλλάβει τον πρώην αυτοκράτορα, αλλά το στράτευμα όχι μόνο δεν τον συνέλαβε, αλλά τάχθηκε και στο πλευρό του. Ο Λουδοβίκος εγκατέλειψε τη χώρα και ο Ναπολέων ξαναπήρε το γαλλικό στέμμα στις 20 Μαρτίου.

Οι βετεράνοι και οι νεοσύλλεκτοι που επάνδρωσαν τον στρατό του ξεπέρασαν τα 250.000 άτομα.

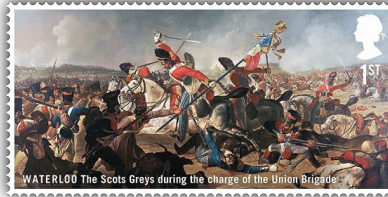
Τα νέα για την επιστροφή του Ναπολέοντα έγιναν γνωστά στους ηγέτες του συνασπισμού που συνεδρίαζαν στη Βιέννη. Στις 17 Μαρτίου η Βρετανία, η Πρωσία, η Αυστρία και η Ρωσία συμφώνησαν να στείλουν στο Βέλγιο από 150.000 στρατιώτες καθεμία για να εισβάλουν στη Γαλλία την 1η Ιουλίου. Ορισμένα άλλα κράτη υποσχέθηκαν να στείλουν μικρότερες στρατιωτικές μονάδες. Ο Ναπολέων έμαθε τα σχέδια του συνασπισμού και βάδισε προς τον βορρά για να καταστρέψει τον στρατό των αντιπάλων του, προτού προλάβουν να οργανωθούν.

Έστειλε ένα τμήμα του στρατού του υπό τον Εμανουέλ ντε Γκρουσί να επιτεθεί στους

Πρώσους, ώστε να εμποδίσει τη συνένωση τους με την αγγλο-ολλανδική δύναμη κοντά στις Βρυξέλλες, ενώ ο ίδιος οδήγησε τον υπόλοιπο στρατό του εναντίον των Βέλγων και των Ολλανδών. Ο γαλλικός στρατός κέρδισε αρκετές μικρές μάχες, καθώς προχωρούσε εντός του Βελγίου.

Ο διοικητής του συνασπισμού, ο Δούκας του Ουέλιγγτον, αν και είχε ελάχιστο χρόνο για να προετοιμαστεί, άρχισε να συγκεντρώνει τον στρατό του 20 χιλιόμετρα νότια των Βρυξελλών, έξω από το χωριό Βατερλό. Εκεί οργάνωσε την άμυνά του στο υψίπεδο του όρους Σεν Ζαν και περίμενε τους Γάλλους. Η Μάχη του Βατερλό Ο Ναπολέων έφτασε στο Σεν Ζαν το πρωί της 18ης Ιουνίου και παρέταξε τις δυνάμεις του σε απόσταση μόλις 1.200 μέτρων από την εχθρική αμυντική γραμμή. Ο στρατός του αποτελούνταν από 70.000, εκ των

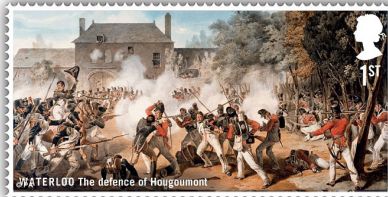
οποίων 15.000 ήταν ιππείς και διέθετε 246 κανόνια. Οι συμμαχικές δυνάμεις υπό τον Ουέλιγγτον ήταν 65.000 στρατιώτες, 12.000 ιππείς και 156 κανόνια, σε παράταξη μάχης περίπου τεσσάρων χιλιομέτρων. Οι δύο αντίπαλοι έστειλαν μήνυμα στους υπόλοιπους στρατούς να ενωθούν με τις κύριες δυνάμεις

Οι Scotch Greys κατά την έφοδο της Ταξιαρχίας της Ένωσης.

Η επίθεση του γαλλικού ιππικού στις συμμαχικές αμυντικές γραμμές.

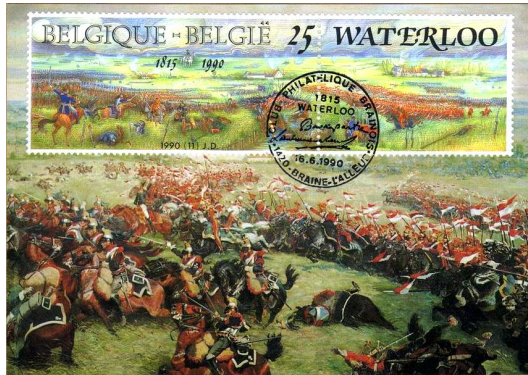
Η υπεράσπιση του Χάουγκουμοντ

Πρώσος στρατιώτης, δύο Βρετανοί και ένας Γάλλος γρεναδιέρος

τους....

Η μεγάλη βροχή που μούσκεψε το πεδίο της μάχης ανάγκασε τον Ναπολέοντα να αναβάλει την επίθεσή του όσο το δυνατόν περισσότερο εκείνη την ημέρα, ώστε να στεγνώσει το βαλτώδες έδαφος και να μη δυσκολέψει το ιππικό και το πυροβολικό του. Μετά από παρατεταμένο κανονιοβολισμό, διέταξε μια επίθεση αντιπερισπασμού κατά της δεξιάς πτέρυγας των αντιπάλων του με την ελπίδα να αναγκάσει τον Ουέλινγκτον να χρησιμοποιήσει τις εφεδρείες του. Οι Βρετανοί στη δυτική πτέρυγα έμειναν στη θέση τους, πίσω από τον λόφο κατά τη διάρκεια του βομβαρδισμού και στη συνέχεια βάδισαν κατά του γαλλικού πεζικού που πλησίαζε. Η επίθεση

κατά της δεξιάς πτέρυγας των Συμμάχων δεν κατάφερε να αναγκάσει τον Ουέλινγκτον να χρησιμοποιήσει τις εφεδρείες του, αλλά ο Ναπολέων συνέχισε να ωθεί τον κύριο όγκο του στρατού του εναντίον του εχθρικού κέντρου. Καθώς συνεχιζόταν η επίθεση, ο Ναπολέων διέκρινε τη σκόνη που σήκωνε ο στρατός των Πρώσων καθώς πλησίαζε, έχοντας διαφύγει της προσοχής του Γκρουσί στα άκρα του πεδίου της μάχης. Υποτιμώντας όμως τη βρετανική μαχητική ικανότητα και υπερβολικά βέβαιος για τη στρατηγική του και για τις δυνατότητες των ανδρών του, συνέχισε την επίθεση με την πεποίθηση ότι θα νικούσε τον Ουέλινγκτον πριν μπουν στη μάχη οι Πρώσοι ή ότι ο Γκρουσί θα έφθανε εγκαίρως για να ενισχύσει τις προσπάθειές του. Μάταια....

Οι Γάλλοι και οι Άγγλοι πολέμησαν τρεις ολόκληρες ώρες, κυρίως σώμα με σώμα. Τελικά οι Γάλλοι εξασφάλισαν μια πλεονεκτική θέση στο κέντρο του Λα Χέι Σεντ, αλλά οι Σύμμαχοι διατήρησαν τις γραμμές τους. Αργά το απόγευμα έφθασαν οι Πρώσοι και κατέλαβαν το χωριό Πλανασνου στα νότια του Ναπολέοντα, κάτι που έκανε τους Γάλλους να υποχωρήσουν. Μετά όμως από μια σκληρή

μάχη που κρίθηκε από τις λόγχες, οι Γάλλοι απώθησαν τους Πρώσους. Ύστερα στράφηκαν εναντίον του Ουέλινγκτον. Ο Ναπολέων διέταξε τα πιο έμπειρα τάγματα του να προωθηθούν από τις εφεδρικές τοποθεσίες για μία ακόμη επίθεση εναντίον του συμμαχικού κέντρου. Η έφοδος διέσπασε την άμυνα της Συμμαχίας, αλλά τότε ο Ουέλινγκτον έριξε στη μάχη τις δικές του εφεδρείες. Όταν οι επιζώντες επίλεκτοι του γαλλικού στρατού άρχισαν

να υποχωρούν, τους ακολούθησαν και άλλες μονάδες. Οι Πρώσοι, που είχαν ανασυνταχθεί, επιτέθηκαν στις γαλλικές πτέρυγες και ανάγκασαν τους Γάλλους να τραπούν σε άτακτη φυγή προς τον νότο. Τα τελευταία γαλλικά εφεδρικά τάγματα στράφηκαν στα μετόπι-

σθεν, όπου ο Ναπολέων προσπάθησε να ανασυντάξει το διασκορπισμένο στρατό του, αλλά χωρίς επιτυχία. Αν και ηττημένοι, οι Γάλλοι αρνήθηκαν να παραδώσουν τα όπλα. Όταν οι Σύμμαχοι ζήτησαν από έναν αξιωματικό της Παλιάς Φρουράς να παραδοθεί, εκείνος απάντησε: "Η Φρουρά πεθαίνει, αλλά δεν παραδίδεται"....

Πάνω από 26.000 Γάλλοι σκοτώθηκαν ή τραυματίστηκαν και περίπου 9.000 πιάστηκαν αιχμάλωτοι στο Βατερλό. Οι συμμαχικές απώλειες ήταν 22.000 άτομα. Στο τέλος της εικοσιτετράωρης σύγκρουσης πάνω από 45.000 άνδρες βρισκονταν νεκροί ή πληγωμένοι μέσα στα πέντε τετραγωνικά χιλιόμετρα του πεδίου της μάχης.

Στις 22 Ιουνίου ο Ναπολέων συμφώνησε για μία ακόμη φορά να παραιτηθεί και δύο εβδομάδες αργότερα, οι Σύμμαχοι επανέφεραν τον Λουδοβίκο στην εξουσία. Ο Ναπολέων και οι 100 ημέρες του είχαν τελειώσει. Αυτή τη φορά οι Βρετανοί δεν άφησαν τίποτε στην τύχη. Έστειλαν τον Ναπολέοντα στο απομονωμένο νησί Αγία Ελένη στον νότιο Ατλαντικό, όπου πέθανε το 1821.

Παντελής Λεούσης

Ο ιξός, μελάς, μελιάς ή μελιός (*Viscum album*), πιο γνωστός κοινά ως γκι (από το γαλλικό *gui*), είναι αιθιαλές παράσιτο δέντρων, κυρίως του ελάτου αλλά και της καστανιάς. Ριζώνει επάνω σε κορμούς και κλαδιά, και αντλεί χυμούς με τους οποίους και τρέφεται. Σπανιότερα μπορεί να αναπτυχθεί ως αυτόνομο φυτό, σε σκιερά μέρη ή ημισκιερές τοποθεσίες, καθώς και σε υγρά, καλά στραγγιζόμενα, γόνιμα εδάφη.

Το γκι έχει σημαντικό ρόλο στην ευρωπαϊκή μυθολογία. Πολλοί θρύλοι και έθιμα σχετίζονται με αυτό, ενώ στην αρχαιότητα θεωρούταν φαρμακευτικό βότανο. Στην ελληνική μυθολογία το γκι κατείχε περίοπτη θέση και πιστεύεται ότι είναι το Χρυσό Κλαδί που έκοψε ο πρόγονος των Ρωμαίων Αινείας από τις όχθες της λίμνης Αβέρνο, σύμφωνα με την *Αινειάδα* του Βιργιλίου.

Ο Πλίνιος ο Πρεσβύτερος μας πληροφορεί ότι οι Κέλτες θεωρούσαν τον ιξό θεραπευτικό για την ακαρπία στα ζώα, αντίδοτο για δηλητηριάσεις και ιερό όταν εμφανιζόταν επάνω σε βελανιδιές (όπου αυτό συμβαίνει σπάνια). Ο ίδιος περιγράφει μια κελτική τελετουργική θυσία και συνεστασίες, κατά τις οποίες ένας λευκοντυμένος Δρυϊδής ανεβαίνει σε μια βελανιδιά για να συλλέξει γκι χρησιμοποιώντας ένα χρυσό δρεπάνι. Η εικόνα αυτή παρουσιάζεται συχνά στα βιβλία κόμικ του Αστερίξ.

Όταν ο Χριστιανισμός εξαπλώθηκε στην Ευρώπη μετά τον 3ο μ.Χ. αιώνα, το γκι ενσωματώθηκε σε κάποιο βαθμό στη νέα θρησκεία, χωρίς να είναι ακόμα γνωστό το γιατί. Ίσως μάλιστα ο θρησκευτικός ή μυστικιστικός σεβασμός γι' αυτό να οδήγησαν στη διαδεδομένη συνήθεια του φιλιού κάτω

από το γκι κατά την περίοδο των Χριστουγέννων. Μία συνήθεια που στην Αγγλία είναι γνωστή από τον 16ο αι. και εξελίχθηκε σε χριστουγεννιάτικο έθιμο. Σύμφωνα με αυτό, ένας άνδρας και μια γυναίκα που συναντώνται κάτω από κρεμασμένο γκι είναι υποχρεωμένοι να φιληθούν.

Οι Άγγλοι διακοσμούν το σπίτι με γκι και το αφήνουν κρεμασμένο μέχρι τη γιορτή της Υπαπαντής, φροντίζοντας το φυτό να μην αγγίξει το έδαφος από την ώρα της κοπής του μέχρι και την απομάκρυνσή του. Μπορεί μάλιστα να παραμείνει στην ίδια θέση όλο το χρόνο για να προφυλάξει το σπίτι από κεραυνό ή πυρκαγιά, μέχρι να αντικατασταθεί την επόμενη παραμονή των Χριστουγέννων.

Η παράδοση αυτή έχει εξαπλωθεί σε όλο τον αγγλόφωνο κόσμο και στις Σκανδιναβικές χώρες, αλλά στην υπόλοιπη Ευρώπη είναι σε μεγάλο βαθμό άγνωστο.

Στην Ελλάδα το κρεμάμε συνήθως στις πόρτες την περίοδο των Εορτών των Χριστουγέννων για να φέρει καλοτυχία και να διώχνει την γρουσουζιά. Είναι ένα από τα πολλά ξενόφερτα έθιμα που με τον καιρό ενσωματώθηκαν στις παραδόσεις μας.

Το φυτό παράγει έναν λευκό σφαιρικό καρπό από τον οποίο εξαγεται πυκνόρρευτος χυμός που αποτελεί κολλητική ύλη, από την οποία πήρε και το όνομά του (ιξός = κόλλα, κολλητική ύλη). Με αυτή την κόλλα αλείφονται οι βέργες και κατασκευάζονται οι «ξόβεργες» για τη σύλληψη πουλιών (ιξεύω = πιάνω πουλιά, ιξευτής: ο ορνιθήρας).

«Το να ζεις χωρίς σκοπό είναι σαν να ζεις χωρίς πυξίδα», είπε τον 19ο αιώνα ο άγγλος συγγραφέας Τζον Ράσκιν και είχε απόλυτο δίκιο. Το να γνωρίζει κάποιος ποια κατεύθυνση πρέπει να ακολουθήσει στη ζωή του, αλλά και οπουδήποτε πορεύεται είναι μια πολύτιμη πληροφορία. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα εάν ταξιδεύει κανείς. Δεν υπάρχει τίποτα χειρότερο από το να χαθεί κάποιος στη διαδρομή του. Τέτοια προβλήματα ήταν πολύ συνηθισμένα πριν από την εφεύρεση της πυξίδας, ενός οργάνου που δείχνει την κατεύθυνση του βορρά ώστε να μπορεί ο ταξιδιώτης να βρίσκει τον προσανατολισμό του. Πριν από την πυξίδα, οι άνθρωποι έπρεπε να βασίζονται σε ορόσημα, αστέρια ή άλλα οπτικά μέσα για να τους οδηγήσουν στη σωστή κατεύθυνση. Οι κατευθύνσεις στη θάλασσα καθορίζονταν κυρίως από τη θέση των ουράνιων σωμάτων. Για χιλιάδες χρόνια, οι ναυτικοί έβριαν τον δρόμο τους χρησιμοποιώντας τον ήλιο και τα αστέρια. Στο βόρειο ημισφαίριο, οι ναυτικοί θα χρησιμοποιούσαν το Polaris - το Βόρειο Αστέρι - για να καταλάβουν ποια κατεύθυνση ήταν βόρεια για να τους βοηθήσουν να περιηγηθούν στις θάλασσες. Αν μπορούσαν να δουν τον Polaris, ήξεραν προς ποια κατεύθυνση κατευθύνονταν. Αυτό, φυσικά, προκαλούσε δυσκολίες όταν οι καιρικές συνθήκες δεν ήταν ιδανικές, όπως μια συννεφιασμένη νύχτα ή μια πυκνή ομίχλη.

Οι πρώτες πυξίδες, εμφανίζονται στην

Κίνα γύρω στον 4ο αιώνα π.Χ.. Η πρώτη αναφορά για μια πυξίδα και τη χρήση της εμφανίζεται στο Βιβλίο του Δασκάλου της Κοιλιάδας του Διαβόλου. Οι πρώιμες πυξίδες κατασκευάζονταν από ένα ορυκτό που είχε μαγνητικές (μαγνητίτης) ιδιότητες που ευθυγραμμίζονταν με το μαγνητικό πεδίο της γης και έδειχνε τον βορρά και το νότο. Τον 12ο αιώνα, το ναυτικό της Κίνας χρησιμοποιεί πυξίδες για πλοήγηση, αλλά υπάρχουν ενδείξεις ότι οι πυξίδες χρησιμοποιήθηκαν από τον κινεζικό στρατό για ναυσιπλοϊκό προσανατολισμό έως το 1040 κατά τη διάρκεια της δυναστείας των Σονγκ. Οι πιο εξελιγμένες πυξίδες προορίζονταν για ναυσιπλοΐα και αποτελούνταν από μια σιδερένια βελόνα που επτέπλεε στο μπολ με το νερό αρκεί η βελόνα να βρίσκεται σε οριζόντια θέση.

Τα γραπτά στοιχεία λένε ότι η πυξίδα εμφανίστηκε στην Ευρώπη το 1190 και στον μουσουλμανικό κόσμο αργότερα, το 1232. Εμφανίστηκαν δύο τύποι: μια πλωτή πυξίδα για αστρονομικούς σκοπούς και μια ξηρή πυξίδα για ναυσιπλοΐα. Βελτίωσε την ιστιοπλοΐα η οποία, μέχρι τότε, βασιζόταν στον προσανατολισμό από τον ήλιο ή τα αστέρια και περιοριζόταν στα θαλάσσια ταξίδια μεταξύ Οκτωβρίου και Απριλίου. Τώρα τα πλοία μπορούσαν να πλέουν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Η πυξίδα του θαλασσοπόρου εξελίχθηκε στην Ευρώπη γύρω στο 1300. Ο Φλάβιο Τζόγια, ένας Ιταλός πλοηγός τελειοποίησε την πυξίδα του ναυτικού με τη βελόνα που

Η πυξίδα του θαλασσοπόρου εξελίχθηκε στην Ευρώπη γύρω στο 1300. Ο Φλάβιο Τζόγια, ένας Ιταλός πλοηγός τελειοποίησε την πυξίδα του ναυτικού με τη βελόνα που

έδειχνε βόρεια, την οποία έκλεισε σε ένα μικρό κουτί με γυάλινο κάλυμμα. Σε αντίθεση με τις ξηρές πυξίδες, οι οποίες διαταράσσονταν εύκολα από κραδασμούς, οι πυξίδες μέσα σε υγρό επηρεάζονταν από διαρροές και ήταν δύσκολο να επισκευαστούν. Η υγρή πυξίδα έχει μία ελεύθερα περιστρεφόμενη βελόνα που στέκεται σε μια καρφίτσα και περικλείεται σε ένα κουτί που έχει γυάλινο κάλυμμα και έχει βασικές κατευθύνσεις - Βόρεια, Ανατολικά, Νότια και Δυτικά. Ο Ισλαμικός κόσμος εισήγαγε πυξίδα κατά τον 13ο αιώνα και τη χρησιμοποίησε για τους ίδιους σκοπούς με τον υπόλοιπο κόσμο: την αστρονομία και τη ναυσιπλοΐα. Επινόησαν επίσης έναν τύπο πυξίδας για χρήση στις προσευχές. Έφτιαξαν μια ξηρή πυξίδα για χρήση ως «δείκτης Qibla (Kabba)» για να βρίσκουν την κατεύθυνση προς τη Μέκκα για τις καθημερινές προσευχές τους.

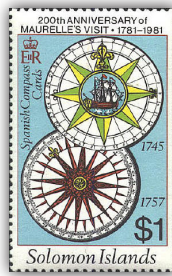
Το 1819, ο Χανς Κρίστιαν Έρστεντ ανακάλυψε ότι όταν ένα ηλεκτρικό ρεύμα σε ένα καλώδιο εφαρμόστηκε σε βελόνα μαγνητικής πυξίδας, ο μαγνήτης επηρεάστηκε. Αυτό ονομάζεται ηλεκτρομαγνητισμός. Το 1825, ο Βρετανός εφευρέτης Γουίλιαμ Στάρτζεν έδειξε τη δύναμη του ηλεκτρομαγνήτη σηκώνοντας 9 κιλά με ένα κομμάτι σιδήρου επτά ουγγιών τυλιγμένο με σύρματα μέσω των οποίων στάλθηκε το ρεύμα μιας μπαταρίας μολύβδου κυψέλης.

Με μια πυξίδα στο χέρι, οι Ευρωπαίοι ναυτικοί ήταν καλύτερα εξοπλισμένοι για να πλέουν σε

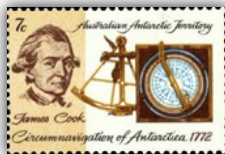
ανοιχτές θάλασσες, μακριά από τη στεριά. Η πυξίδα συνέβαλε σημαντικά στη δυνατότητα της εποχής της μεγάλων θαλασσοπόρων: μια εποχή παγκόσμιας εξερεύνησης από την πλευρά των Ευρωπαίων που συνέβη περίπου μεταξύ του 15ου και του 18ου αιώνα.

Κατά τον 15ο αιώνα, οι πλοηγοί άρχισαν να καταλαβαίνουν ότι οι βελόνες πυξίδας δεν δείχνουν απευθείας στον Βόρειο Πόλο αλλά μάλλον σε κάποιο κοντινό σημείο στο βορρά. Στην Ευρώπη, οι βελόνες πυξίδας έδειχναν ελαφρώς ανατολικά του πραγματικού βορρά. Για να αντισταθμίσουν αυτή τη δυσκολία, οι Βρετανοί ναυτικοί υιοθέτησαν συμβατικές μεσογειακές πυξίδες, στις οποίες ο βορράς στο καντράν της πυξίδας και ο «βόρειος δείκτης της βελόνας» ήταν ίδιοι όταν το πλοίο περνούσε ένα συγκεκριμένο σημείο στην Κορνούαλη της Αγγλίας. Οι επιστήμονες άρχισαν να αμφισβητούν τι μπορεί να προκαλεί αυτή τη διακύμανση, ή όπως έγινε γνωστό, «μαγνητική απόκλιση».

Στη δεκαετία του 1830, Βρετανοί επιστήμονες ξεκίνησαν αυτό που έγινε γνωστό ως Μαγνητική Σταυροφορία. Αυτή ήταν μια ευκαιρία για τους Βικτωριανούς επιστήμονες να ταξιδέψουν σε όλο τον κόσμο για να μετρήσουν τη μαγνητική απόκλιση. Η έρευνα επρόκειτο να χρησιμοποιηθεί για να βοηθήσει πλοία και πλοήγηση, αλλά σχεδιάστηκε επίσης για να κατανοηθεί καλύτερα γιατί το μαγνητικό πεδίο της Γης αλλάζει με την πάροδο του

Χανς Κρίστιαν Έρστεντ

Μεγάλοι θαλασσοπόροι με τις πυξίδες τους. Επάνω, του Χριστόφορου Κολόμβου. Από αριστερά: Τζέιμς Κουκ, Αντρέι ντε Ουρταντέτα, Ζαν Σαρκό και Λουί Αντουάν ντε Μπουγκαινβίλ

χρόνου και του χώρου.

Κατά τη διάρκεια των αιώνων έχουν γίνει πολλές τεχνικές βελτιώσεις στη μαγνητική πυξίδα. Σε πολλές από αυτές πρωτοστάτησαν οι Βρετανοί, των οποίων η μεγάλη αυτοκρατορία διατηρήθηκε από τη ναυτική δύναμη και βασιζόνταν σε μεγάλο βαθμό στις συσκευές πλοήγησης.

Το 1862, μετά τις μελέτες για το μαγνητικό πεδίο της γης, κατασκευάστηκε η πρώτη πυξίδα υγρού με ένα σύστημα «φυσούνας» που διαστέλλεται και συστέλλεται με το υγρό, αποτρέποντας τις περισσότερες διαρροές. Με αυτές τις βελτιώσεις οι υγρές πυξίδες κατέστησαν τις ξηρές πυξίδες παρωχημένες μέχρι το τέλος του 19ου αιώνα. Τέλος το 1936, ο Φιλανδός Τόμας Βολόνεν εφηύρε και κατοχύρωσε την πρώτη

επιτυχημένη φορητή πυξίδα γεμάτη με υγρό σχεδιασμένη για ατομική χρήση.

Στη σύγχρονη εποχή η πυξίδα χρησιμοποιείται λιγότερο, ζώντας την εποχή των δορυφόρων και το gps (Global Positioning System, Παγκόσμιο Σύστημα Στιγματοθέτησης, ή Θεσιθεσίας είναι παγκόσμιο σύστημα εντοπισμού γεωγραφικής θέσης) έχει γίνει πλέον ο πιο συνηθισμένος τρόπος γεωεντοπισμού. Πάντα η πυξίδα μέσα μας θα συμβολίζει την διαδρομή μας και τους στόχους μας. Έτσι ο καθένας μας θα διατηρεί την πυξίδα τους σε πείσμα της εξέλιξης που σβήνει τις παιδικές μας αναμνήσεις με ιλιγγιώδη ταχύτητα.

Δημήτρης Βαρελάς

Το αφγανικό λαγωνικό

Η προέλευση του αφγανικού λαγωνικού είναι πολύ παλιά, αλλά και ασαφής. Πιθανόν να προέρχεται από εξέλιξη ενός άλλου αφγανικού λαγωνικού, του Μπακμπουλ των Μογγολικών στεπών, που εκτράφηκε για πρώτη φορά πριν από χιλιάδες χρόνια από νομαδικούς λαούς του Αφγανιστάν, του Πακιστάν και της βόρειας Ινδίας.

Σηπλαιογραφίες παρόμοιου τύπου σκύλων χρονολογούνται το 2200 π.Χ.

Στη δεκαετία του 1880, επιστρέφοντας Βρετανοί στρατιώτες από τον αγγλο-αφγανικό πόλεμο, μετέφεραν τα πρώτα τέτοια σκυλιά, ενώ από το 1920

άρχισαν τακτικές εισαγωγές τους στη Μ. Βρετανία. Δέκα χρόνια αργότερα, εισήχθη και στη Γαλλία.

Το αφγανικό λαγωνικό είναι εξαιρετικός και δυνατός κυνηγός. Έχει χρησιμοποιηθεί για μεγάλα θηράματα, μεταξύ των οποίων για αντιλόπες και λεοπαρδάλεις. Παρόλο που πολλοί ειδικοί σήμερα αμφιβάλουν για τις λεοπαρδάλεις, υπάρχουν μαρτυρίες που αναφέρουν ότι σκότωναν λεοπαρδάλεις αρπάζοντάς τες από το λαιμό και κόβοντάς τους τις σπονδυλικές στήλες.

Το κυνηγόσκυλο Αφγανιστάν έχει χαρούμενο και ήρεμο χαρακτήρα, είναι σίγουρο, αποφασιστικό, καλός φύλακας, αλλά και ευαίσθητο. Είναι απόμακρο από τους ξένους, αλλά βαθιά προσκολλημένο στον αφέντη του και τα πάει πολύ καλά με τα παιδιά και τους ομοίους του.

Όπως κάθε λαγωνικό, πρέπει να μπορεί να ασκεϊται και να τρέχει συχνά, για να διατηρεί την ισορροπία του και να παραμένει σε φόρμα. Καθώς όμως είναι πολύ ανεξάρτητο, η εκγύμνασή του χρειάζεται μεγάλη υπομονή.

Λ. Τ.

Ο κουρκουμάς

Ο κουρκουμάς (*Curcuma longa*) είναι ένα ανθοφόρο φυτό, της οικογένειας του τζίντζερ, οι ρίζες του οποίου χρησιμοποιούνται στη μαγειρική. Είναι φυτό πολυετές, ριζωματώδες και πωώδες. Προέρχεται από περιοχές της Ινδίας και της Νοτιοανατολικής Ασίας με μέσες θερμοκρασίες μεταξύ 20 και 30 ° C και σημαντική ετήσια βροχόπτωση, στοιχεία απαραίτητα για την ανάπτυξή του. Το φυτό συλλέγεται κάθε χρόνο για τα ριζώματά του, για την κατανάλωσή του στις τροφές, για τον πολλαπλασιασμό του την επόμενη χρονιά και για χρήση στην κλασική ινδική ιατρική (Siddha ή Ayurveda).

Τα ριζώματα χρησιμοποιούνται νωπά ή βράζονται σε νερό και αποξηραίνονται. Κατόπιν αλέθονται και καταλήγουν σε μια βαθιά πορτοκαλί-κίτρινη σκόνη που χρησιμοποιείται συνήθως για να δίνει χρώμα και άρωμα στις τροφές όπως περίπου του κάρου. Η σκόνη του κουρκουμά έχει ζεστή, πικρή γέυση μαύρου πιπεριού και άρωμα όπως της μουστάρδας.

Η μεγαλύτερη ποικιλία ειδών κουρκουμά συναντάται στην Ινδία, με περίπου 40 έως 45 είδη, με δεύτερη της Ταϊλάνδης με 30 έως 40 είδη. Άλλες χώρες στην τροπική Ασία έχουν επίσης πολλά άγρια αυτοφυή είδη κουρκουμά.

Στις Αγιουρβεδικές (Ινδία) πρακτικές, η κουρκουμή έχει χρησιμοποιηθεί για τη θεραπεία μιας ποικιλίας εσωτερικών διαταραχών, όπως δυσπεψία, λοιμώξεις του λαιμού, κοινά κρυολογήματα ή παθήσεις του ήπατος,

καθώς και τοπικά, για τον καθαρισμό των πληγών ή την θεραπεία πληγών του δέρματος. Στην ίδια χώρα θεωρείται επίσης ευώδη και ιερή και έχει χρησιμοποιηθεί εδώ και χιλιετίες σε διάφορες Ινδουιστικές τελετές. Ταυτόχρονα εξακολουθεί να παραμένει δημοφιλής στην Ινδία για τις γαμήλιες και τις θρησκευτικές τελετές.

Αλλά και στον Ινδουιστικό πνευματισμό ο κουρκουμάς έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο. Τα ράσα των Ινδουιστών μοναχών χρωματίζονταν παραδοσιακά με κίτρινη χρωστική ουσία από κουρκουμά. Λόγω του κίτρινου-πορτοκαλί χρωματισμού του συνδέθηκε με τον ήλιο στην μυθολογία της αρχαίας θρησκείας των Ταμίλ. Το κίτρινο είναι το χρώμα του ηλιακού πλέγματος «τσάκρα», το οποίο στην παραδοσιακή ιατρική των Ταμίλ είναι ένα ενεργειακό κέντρο. Το πορτοκαλί είναι το χρώμα του ιερού οστού «τσάκρα».

Αν και χρησιμοποιείται εδώ και χιλιάδες χρόνια στην παραδοσιακή ιατρική της Ινδίας, της Κίνας και άλλων ασιατικών χωρών, δεν υπάρχουν αξιόπιστες κλινικές ενδείξεις για τη χρήση κουρκουμά ή του συστατικού της, της κουρκουμίνης, για αποτελεσματική θεραπευτική χρήση.

Διάφορα είδη που χρησιμοποιούνται σήμερα και πωλούνται ως «κουρκουμάς» έχει αποδειχθεί ότι ανήκουν σε παρεμφερή φυτά. Γι' αυτό και μόνο αυτά της Νότιας Ινδίας αναγνωρίζονται ως γνήσια του είδους *Curcuma longa*.

Λ. Τ.

Φυτό κουρκουμά

Κουρκουμάς, κορίανδρος και τσίλι. Τρία πολύτιμα προϊόντα της Ινδίας.

Dussehra, ένα από τα τρία μεγάλα φεστιβάλ της Ινδίας, σχετίζεται με τον κουρκουμά.

Τα κοράλλια

Παρά το γεγονός ότι τα κοράλλια μοιάζουν με δεινόσαυρους πέτρες, οι ψαράδες και οι φυσιοδίφες γνώριζαν πάντα ότι έχουν την ικανότητα να αναπτύσσονται και η ζωντανή τους προέλευση σπάνια αμφισβητήθηκε. Ο Αριστοτέλης ομαδοποιεί στις «θαλάσσιες τσοκνίδες», τις Μέδουσες και τα Ανθόζωα, και ειδικότερα τα κοράλλια και τις θαλάσσιες ανεμώνες. Τον 7ο αιώνα π.Χ., ο μαθητής και διάδοχος του Αριστοτέλη Θεόφραστος βλέπει το κόκκινο κοράλλι ως ένα απολιθωμένο φυτό και το συσχετίζει με τους πολύτιμους λίθους. Ο Οβίδιος (43 π.Χ. - 17 μ.Χ.) γράφει στις Μεταμορφώσεις του ότι πρόκειται για μαλακά φύκια που σκληραίνουν στον αέρα. Ο Διοσκουρίδης τα θεωρεί υδρόβια φυτά. Ωστόσο, θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας ότι οι περισσότεροι από τους αρχαίους φυσιοδίφες, τα κείμενα των οποίων έχουν φτάσει σε εμάς, ήταν Μεσόγειοι. Ως εκ τούτου γνώριζαν μόνο τα κόκκινα κοράλλια και άλλα αλκυονικά, και όχι τα πολύ διαφορετικά κοράλλια των τροπικών χωρών.

Ακολουθώντας τον Αριστοτέλη, ο μουσουλμάνος διανοούμενος Al-Biruni (973-1048) τα κατατάσσει (καθώς και τα σφουγγάρια) στα ζώα, με το σκεπτικό ότι ανταποκρίνονται στο άγγιγμα.

Ωστόσο, στη Δύση, τον Μεσαίωνα, τα κοράλλια συνέχισαν να θεωρούνται ως ένα πετρώδες φυτό και ταξινομούσαν ως «λιθόφυτα». Σύμφωνα με μια ευρέως διαδεδομένη ιδέα εκείνης

της εποχής, ο σκελετός τους ήταν αρχικά κατασκευασμένος από ξύλο, πριν αντικατασταθεί σταδιακά από ασβεστόλιθο. Στις αρχές του 17ου αιώνα διατηρούσαν κοράλλια σε ενυδρείο ως είδη υδρόβιων λουλουδιών, τα οποία ευδοκίμουσαν εκεί όταν διατηρούνταν σε καλές συνθήκες.

Ο πρώτος που παρατήρησε καλύτερα και μελέτησε αυτά τα «λουλουδία» ήταν ο νεαρός Γάλλος φυσιοδίφης Jean-André Peyssonnel (1694-1759), ο οποίος συμπέρανε ότι στην πραγματικότητα τα κοράλλια είναι ζώα.

Αυτή η δήλωσή του που γράφτηκε το 1726 σε μια επιστολή που απευθυνόταν στον πρόεδρο της Ακαδημίας Επιστημών, προκάλεσε πολλές συζητήσεις και δέχτηκε έντονη επίθεση. Μόνο μετά τις έρευνες που ακολούθησαν έγινε αποδεκτή από τους φυσιοδίφες της εποχής. Ένας από αυτούς έγραψε: «Ετσι τα θαλάσσια φυτά, τα οποία αρχικά ταξινομήθηκαν ως ορυκτά, μετά πέρασαν στην κατηγορία των φυτών και τελικά παρέμειναν για πάντα σε αυτή των ζώων».

Όλα αυτά δεν εμπόδισαν ωστόσο τον Λινναίο, ως καλό βοτανολόγο, να τοποθετεί ακόμα τα κοράλλια στην τάξη των «Zooophyta» (φυτά-ζώα).

Τελικά, το 1865, ένας Αμερικανός ζωολόγος «επιβεβαίωσε» την ελληνική μυθολογία,

σύμφωνα με την οποία το αίμα της Μέδουσας (μίας από τις τρεις Γοργόνες) μετατρέπεται σε κόκκινο κοράλλι σε επαφή με τα φύκια!

Επιστημονικά, τα πετρώδη και μαλακά κοράλλια μαζί με τις θαλάσσιες ανεμώνες, ανήκουν σε μία ιδιαίτερη τάξη υδρόβιων οργανισμών, άμισχων κοιλεντερωτών, που ονομάζονται Ανθόζωα ή Ακτινόζωα.

Τα ενήλικα ανθόζωα είναι σχεδόν όλα προσκολλημένα στον πυθμένα της θάλασσας, ενώ οι προνύμφες τους διασκορπίζονται ως μέρος του πλαγκτού. Η βασική μονάδα κάθε ενήλικου ανθόζωου είναι ο «πολύποδας». Αυτός αποτελείται από μια κυλινδρική στήλη στην κορυφή ενός δίσκου, με ένα κεντρικό στόμιο που περιβάλλεται από πλοκάμια.

Οι θαλάσσιες ανεμώνες είναι ως επί το πλείστον μοναχικές, αλλά η πλειονότητα των κοραλλιών συναντώνται σε αποικίες που σχηματίζονται από την εκβλάστηση νέων πολύποδων από ένα πρωτότυπο, ιδρυτικό άτομο. Οι αποικίες ενισχύονται με ανθρακικό ασβέστιο και άλλα υλικά, και παίρνουν διάφορες μορφές, άλλοτε ογκώδεις, θαμνώδεις ή φυλλώδεις, η με τη μορφή πλακών.

Σε αντίθεση με άλλα μέλη αυτού του φύλου, τα ανθόζωα πολλαπλασιάζονται απελευθερώνοντας σπέρμα και ωάρια στο νερό. Μετά τη γονιμοποίηση, οι προνύμφες του αποτελούν μέρος του πλαγκτού. Όταν αναπτυχθούν πλήρως, εγκαθίστανται στον πυθμένα της θάλασσας, προσκολλώνται στο υπόστρωμα και μεταμορφώνονται σε πολύποδες. Μερικά ανθόζωα μπορούν επίσης να αναπαραχθούν ασεξουαλικά, μέσω της εκβλάστησης ή με τε-

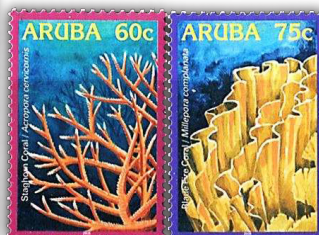
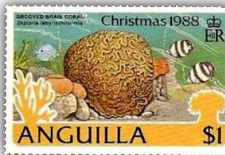
μαχισμό τους σε κομμάτια.

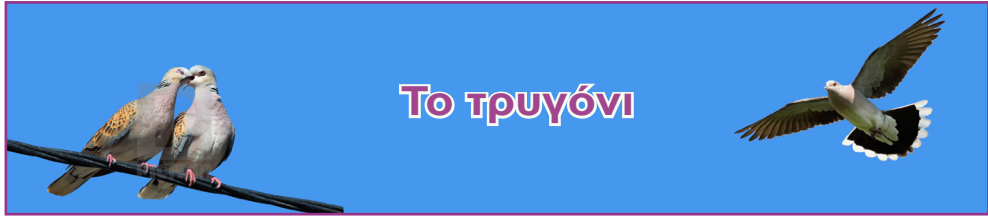
Τα ανθόζωα είναι σαρκοφάγα. Συλλαμβάνουν τα θηράματα με τα πλοκάμια τους. Πολλά είδη συμπληρώνουν τις ενεργειακές τους ανάγκες χρησιμοποιώντας φωτοσυνθετικά μονοκύτταρα φύκια που ζουν στους ιστούς τους. Αυτά τα είδη ζουν σε ρηχά νερά και πολλά από αυτά σχηματίζουν υφάλους καθώς πολλαπλασιάζονται. Άλλα είδη δεν χρειάζονται καλά φωτισμένες περιοχές, και ζουν συνήθως σε περιοχές με βαθιά νερά.

Σε αντίθεση με άλλα μέλη αυτού του φύλου, τα ανθόζωα πολλαπλασιάζονται απελευθερώνοντας σπέρμα και ωάρια στο νερό. Μετά τη γονιμοποίηση, οι προνύμφες του αποτελούν μέρος του πλαγκτού. Όταν αναπτυχθούν πλήρως, εγκαθίστανται στον πυθμένα της θάλασσας, προσκολλώνται στο υπόστρωμα και μεταμορφώνονται σε πολύποδες. Μερικά ανθόζωα μπορούν επίσης να αναπαραχθούν ασεξουαλικά, μέσω της εκβλάστησης ή με τεμαχισμό τους.

Οι κοραλλιογενείς ύφαλοι περιέχουν τις πιο διαφορετικές ομάδες ψαριών που υπάρχουν οπουδήποτε στη γη, με ίσως έως και 6.000–8.000 είδη να κατοικούν στα οικοσυστήματα των κοραλλιογενών υφάλων των ωκεανών του κόσμου. Οι μεγάλες περιοχές ανάπτυξής τους είναι στον Ειρηνικό και Ινδικό Ωκεανό, στην Ερυθρά Θάλασσα και στην Καραϊβική.

Παντελής Λεούσης

«Αυτού ψηλά που περπατείς, τρυγώνα, μωρή τρυγώνα,
και χαμηλά λογιάζεις, τρυγώνα μου γραμμένη
μην είδες τον ασίκη μου, τρυγώνα, μωρή τρυγώνα,
τον αγαπητικό μου, τον άντρα το δικό μου;»

Το τρυγόνι (*Streptopelia turtur*), αυτό το πολυτραγουδισμένο από τη λαϊκή μούσα μας πουλί, είναι ένα από τα «αγαπημένα» θηράματα που αποδεκατίζονται σε κάθε κυνηγητική περίοδο (και όχι μόνο) από τους απανταχού Ναμροδ. Θηρεύεται ιδιαίτερα στους σταθμούς-περάσματα κατά τις μεταναστεύσεις, όπου οι αποδημητικοί πληθυσμοί του υφίστανται τεράστιες απώλειες. Το πρόβλημα επιτείνεται από το γεγονός ότι, ενώ το νόμιμο κυνήγι διαρκεί από τις 20 Σεπτεμβρίου μέχρι τις 28 Φεβρουαρίου, οι λαθροθήρες εξακολουθούν να αποδεκατίζουν τα πουλιά και κατά την εαρινή μετανάστευση.

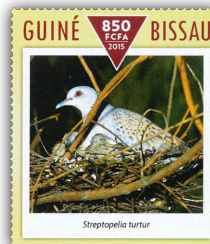
Το Τρυγόνι ή τουρτούρα (*Streptopelia Turtur*) είναι το γνωστότερο από τα τριάντα περίπου είδη του γένους στρεπτοπηλιά. Πήρε το διεθνές όνομά του *Turtur*-ris από το μαλακό και μονότονο γουργουρητό του «τουρ τουρ τουρ». Η επιστημονική του ονομασία *Streptopelia* αποτελεί λατινική απόδοση του ελληνικού όρου στρεπτός (= περιδέραιο από συνεστραμμένο μέταλλο) και πτέλεια (πελός = σκουρόχρωμος), λόγω των χαρακτηριστικών χρωμάτων του λαιμού του που μοιάζουν με περιδέραιο.

Το μήκος τους σώματός του δεν ξεπερνά

τα 30 εκατ. και το άνοιγμα των φτερών του τα 50 εκατ. Είναι όμορφο πουλί, με αρμονικούς χρωματισμούς. Το φτέρωμά του είναι γενικά γκριζο-μπλε στο κεφάλι και στη ράχη, λευκορόδινο στο λαιμό και λευκό κοιλιακά• σε κάθε πλευρά του λαιμού φέρει από μια χαρακτηριστική κηλίδα με μαύρες και λευκές ρίγες. Οι φτερούγες του είναι χαλκόχρωμες με μαύρες κηλίδες, το ράμφος του μαύρο και τα πόδια του κόκκινα. Αναγνωρίζεται, επίσης, από την εντυπωσιακή σφηνοειδή ουρά του, η οποία έχει μαύρο χρώμα κεντρικά και λευκό στις άκρες. Πετάει γρήγορα, αθόρυβα και πολύ επιδέξια.

Τα τρυγόνια ζουν κατά ζεύγη και είναι περισσότερο συνδεδεμένα την εποχή της αναπαραγωγής. Είναι μονογαμικά και φτιάχνουν τις φωλιές τους στα δένδρα σε μικρό ύψος από το έδαφος. Την κατασκευάζουν πολύ πρόχειρα με λίγα ξερά κλαδιά βαλμένα αραιά μεταξύ τους. Το Μάιο το θηλυκό γεννά 4-5 αυγά που τα επωάζουν και οι δύο γονείς. Μπορεί να ζήσει σε αιχμαλωσία όπου αναπαράγεται και ζει πολλά χρόνια.

Τρέφεται με σπόρους αγριόχορτων, δημητριακά και βίκο, δείχνει δε ιδιαίτερη προτίμηση στους ηλιόσπορους. Περιστασιακά καταναλώνει και ζω-

ϊκή τροφή που αποτελείται από σκουλήκια, προνύμφες, έντομα και μικρά σαλιγκάρια.

Στην Ευρώπη, τα τρυγόνια έρχονται το καλοκαίρι για να αναπαραχθούν και φωλιάζουν παντού, εκτός από τις πολύ βόρειες περιοχές. Το Φθινόπωρο αποδημούν για να διαχειμασουν στην Αφρική και στη Νότια Ασία. Η Αφρική αποτελεί για τα τρυγόνια τον

σημαντικότερο τόπο διαχείμασης, ιδιαίτερα στη ζώνη μεταξύ στις υποσαχάριες Αφρικής και του Ισημερινού.

Υπάρχουν πολλές αναφορές στη Βίβλο για το τρυγόνι, ιδιαίτερα στο «Άσμα

Ασμάτων». Καθώς σχηματίζει ισχυρούς δεσμούς, αποτελεί σύμβολο ομορφιάς, αγάπης και συντροφικότητας από τα αρχαία χρόνια. Στην Καινή Διαθήκη δύο τρυγόνια αναφέρεται ότι είχαν θυσιαστεί για την Γέννηση του Ιησού. Στην Ευρώπη της Αναγέννησης, το τρυγόνι καταγράφεται ως αφοσιωμένος συνεργάτης του μυθολογικού Φοίνικα. Από εκεί προέρχεται και το ποίημα του Γουίλιαμ Σαίξπηρ «The Phoenix and the Turtle» (ο Φοίνικας και το Τρυγόνι).

Το τρυγόνι είναι επίσης το θέμα πολλών λαϊκών τραγουδιών στην Αγγλία και στην Ελλάδα, ιδιαίτερα στην δημοτική μας μουσική, όπου απαντάται κυρίως με την ονομασία τρυγόνια.

Αυτό ωστόσο που αποτελεί πραγματικό έγκλημα είναι το -παράνομο από το 1983- ανοιζιάτικο κυνήγι, απέναντι στα εξουθενωμένα και αδυνατισμένα τρυγόνια, μετά το δύσκολο ταξίδι τους. Το φαινόμενο είναι ιδιαίτερα έντονο στα Ιόνια Νησιά, που παρά τις δεκαετίες απαγόρευσης, εξακολουθεί να θεωρείται από μερίδα του τοπικού πληθυσμού «παραιοσοσιακή» δραστηριότητα.

Π. Λ.

Ο μαυροκέφαλος υφαντής

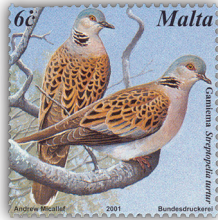
Ο μαυροκέφαλος υφαντής (*Ploceus melanocephalus*) είναι πουλί που ζει κυρίως στη Δυτική και Κεντρική Αφρική, αλλά συναντάται επίσης γύρω από την περιοχή των Μεγάλων Λιμνών, στη βόρεια Αιθιοπία και την Ερυθραία. Οι βιότοποί του είναι αποκλειστικά κοντά στο νερό, κατά μήκος ποταμών και δίπλα σε λίμνες και βάλτους.

Έχει μήκος περίπου 11 εκ. και παρουσιάζει έναν μεγάλο σεξουαλικό διμορφισμό. Το φτέρωμα του αρσενικού είναι κυρίως βαθύ κίτρινο με ελαιόχρωμες ραβδώσεις στο πίσω μέρος του κορμού και στην ουρά, ενώ φέρει μαύρες ρίγες στα φτερά. Το κεφάλι του είναι μαύρο, εκτός από το λαιμό που είναι κίτρινος, με το κίτρινο να εκτείνεται στο πάνω μέρος του στήθους. Το κωνικό ράμφος του είναι επίσης μαύρο.

Το θηλυκό έχει υπόλευκα και κιτρινωπά καφέ τμήματα με σκούρες ραβδώσεις, και το ράμφος του είναι γκριζωπό.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο τρόπος που είναι υποχρεωμένο το αρσενικό να ενεργήσει για να προσεγγίσει το θηλυκό. Οφείλει να χρησιμοποιήσει όλη την υφαντική του ικανότητα για να κατασκευάσει την περίτεχνη- φωλιά. Μόνο αν η ποιότητα της κατασκευής ικανοποιεί το θηλυκό, τότε μπορούν να ζευγαρωθούν. Αν μάλιστα κάποιος γείτονας είναι πιο επιδέξιος υφαντής, τότε το θηλυκό δεν διστάζει να κάνει αυτόν ταίρι του και να αφήσει τον πρώτο στα κρύα του λουτρού!

Λ. Τ.

Ο Λυκίσκος (ζυθοβότανο)

Η μπίρα είναι αλκοολούχο ποτό, με περιεκτικότητα 4% - 6% σε αιθυλική αλκοόλη. Παράγεται από την μετατροπή του αμύλου δημητριακών (κυρίως κριθαριού) σε βύνη και ακολουθεί η αλκοολική ζύμωσή της. Ποτό γνωστό από το 4000 π.Χ. στους λαούς της Μεσοποταμίας, της Αιγύπτου αλλά και της Ελλάδος. Αργότερα όμως, πρώτη προτίμηση των Ελλήνων έγινε το κρασί.

Από το 1516, στην Βαυαρία, θεσμοθετήθηκε ότι η Μπίρα παράγεται παραδοσιακά μόνο από τέσσερις πρώτες ύλες: Νερό, Κριθάρι, Λυκίσκος, Μαγιά.

Ο λυκίσκος είναι ένα πολύτιμο βιομηχανικό φυτό που παράγει το απαραίτητο υλικό για την Ζυθοποιία. Βρίσκεται αυτοφυές σε πολλές τοποθεσίες της χώρας μας με το όνομα αγριόκλημα. Δίοικο πολυετές φυτό (δηλ. σε άλλα άτομα βρίσκομε τα μονογενή θηλυκά άνθη και σε άλλα τα αντίστοιχα αρσενικά), επιβιώνει με ριζώματα και χαρακτηρίζεται από ταχύτατη ανάπτυξη. Αναρριχάται με βλαστούς που αποκτούν πολ-

λές φορές μέχρι και πέντε μέτρα μήκος, και περιστρέφονται για να αναρριχηθούν σε φράκτες, δένδρα κ.ά.. Ανήκει στην ίδια

τάξη που ανήκουν και τα γνωστά μας φυτά τσουκνίδα, κάνναβη και μουριά. Το επιστημονικό του όνομα είναι Χούμουλος, ονομασία που έδωσε ο μέγας φυσιοδίφης Λινναίος, επηρεασμένος από το Βυζαντινό του όνομα χούμελη.

Στον 10 αιώνα π.Χ. ο Πλίνιος το ονόμασε Λυκίσκο (Humulus lupulus) διότι λόγω της ταχύτατης βλάστησής του, το φυτό καταφέρνει και καταπνίγει τα πλησιέστερα φυτά, όπως ενεργεί επιθετικά ο λύκος.

Το 768 μ.Χ., ο λυκίσκος καλλιεργείται για πρώτη φορά στην Βαυαρία, όπου και σήμερα αποτελεί το παγκόσμιο κέντρο καλλιέργειας, επεξεργασίας και εμπορίας του, και αποκαλείται «πράσινος χρυσός της Βαυαρίας». Εκτακτική καλλιέργεια του αρχίζει πλέον μετά το 2ο αιώνα μ.Χ., αρχικά στην Τσεχία και μετά σε όλη την Ευρώπη.

Ο κύριος τρόπος φυτωριακής παραγωγής νέων φυτών είναι με ριζώματα (αγενής), δεδομένου ότι η χρήση του έγκειται στην αξιοποίηση αποκλειστικά των θηλυκών ανθέων

(στρόβιλοι ή κώνοι), κυρίως κατά την ζυθοποίηση της βύνης. Οι κώνοι συλλέγονται όταν κιτρινίσουν, οπότε και είναι ώριμοι

Καρποί λυκίσκου.

Τόσο στην ξανθή όσο και στη μαύρη μπίρα, ο λυκίσκος είναι απαραίτητος.

Η Τσεχία ήταν από τις πρωτοπόρες χώρες στην καλλιέργεια του λυκίσκου. Η Αρμενία ακολούθησε αργότερα.

για συλλογή, προσεκτικά, με το χέρι ή και μηχανικά. Αποξηραίνονται σε ξηραντήρια και διατίθενται για βιομηχανική χρήση σε μορφή κώνων, σβόλων ή εκχυλισμάτων, αναλόγως μελλοντικής χρήσης.

Τα θηλυκά άνθη περιέχουν αρωματικές ουσίες, όπως η λουπουλίνη, ρητίνες που προσδίδουν το άρωμα και την γεύση, τανίνες και οργανικά οξέα που είναι εξαιρετά αντιοξειδωτικά και δρουν ως φυσικά συντηρητικά, πρωταγωνιστώντας στην παραγωγή της μπίρας διότι της προσδίδουν την πικρή της γεύση, ενώ παράλληλα συμβάλουν στην διατήρηση της και την παραγωγή αφρού.

Υπάρχουν πάρα πολλές ποικιλίες λυκίσκου, με την κάθε μία να προσδίδει διαφορετικό συνδυασμό αρωμάτων και πικράδας, αντισταθμίζοντας έτσι την γλυκύτητα που της χαρίζουν τα σάκχαρα της βύνης. Η συμμετοχή του στην παραγωγή μπίρας ποσοτικά είναι πολύ μικρή, δεδομένου ότι απαιτείται ένα κιλό λυκίσκου ανά τόνο παραγομένης μπίρας. Οι διάφορες ποικιλίες λυκίσκου δίνουν στις αντίστοιχες μπίρες διαφορετική πικράδα, χρώμα και άρωμα. Εξαρθώνονται όμως και από την ποιότητα του νερού που χρησιμοποιείται, το οποίο πρέπει να είναι υψηλής καθαρότητας και γεύσεως.

Λυκίσκος παράγεται σε πολλές χώρες του κόσμου (σύνολο παραγωγής περίπου 100.000 τόνοι), κυρίως όμως στην Βόρεια Ευρώπη όπου παράγεται το 1/3 της παγκόσμιας παραγωγής,

από την οποία το 60% προέρχεται από την Γερμανία, και το υπόλοιπο από Τσεχία, Πολωνία, Σλοβενία κ.ά..

Η Κίνα έρχεται πρώτη στην παραγωγή μπίρας.

Η ζυθοποιία FIX υπήρξε πρωτοπόρος της προσπάθειας διάδοσης της καλλιέργειας του λυκίσκου στην Ελλάδα. Μέχρι το 1973 διατηρούσε μια δοκιμαστική καλλιέργεια λυκίσκου σε μικρή έκταση, στην περιοχή Ιωαννίνων. Η παραγωγή εκεί ήταν αφενός πολύ καλής ποιότητας και αφετέρου υψηλής στρεμματικής απόδοσης, ενώ, το κυριότερο, δεν είχε σημαντικές προσβολές από εχθρούς και ασθένειες του φυτού, οπότε η καλλιέργεια ήταν ουσιαστικά βιολογική.

Ο λυκίσκος, ωστόσο, εκτός της αρωματικής του δράσης, έχει και φαρμακευτικές ιδιότητες. Θεωρείται ως κατεχοχίνη ηρεμιστικός, υπνωτικός, αντισηπτικός, αλλά και συτυπτικός. Η δράση του στο κεντρικό νευρικό σύστημα συντελεί στην θεραπεία της αϋπνίας. Καταπραΰνει την ένταση και το άγχος και έχει ευεργετική δράση στην καταπολέμηση πολλών παθολογικών μυκήτων, βακτηρίων και ιών.

Η ηρεμιστική δράση των ανθέων του Λυκίσκου προκάλεσε και την χρήση τους σε παραγέμισμα μαξιλαριών ύπνου. Παράλληλα σε χώρες της Κεντρικής Ευρώπης χρησιμοποιείται στην μαγειρική και ως λαχανικό σε σαλάτες, αλλά στην παραγωγή λικέρ.

Γιάννης Σπαντιδάκης
Γεωπόνος-Κηποτέχνης

Η Βουλγαρία είναι από τις μεγαλύτερες χώρες των Βαλκανίων στην παραγωγή μπίρας.

Όταν η συγκομιδή γίνεται με τα χέρια, γίνεται με μεγάλη προσοχή.

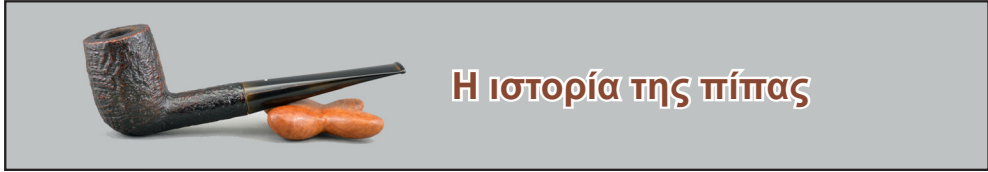

Τα φυτά του λυκίσκου μπορούν να φτάσουν μέχρι και τέσσερα μέτρα ύψος.

Η Τσεχοσλοβακία είχε εκδώσει πολλά γραμματόσημα για να τιμήσει τον λυκίσκο της.

Η ιστορία της πίπας

Παρά το γεγονός ότι η πίπα έχει εμφαι- νιστεί σε όλες τις ηπείρους, εδώ και χιλιάδες χρόνια, είναι παράξενο πώς ακόμα δεν έχει ανακαλυφθεί η ακριβής της προέλευση.

Οι πρώτες πίπες που βρέθηκαν στην Ευρώπη, γύρω στο 500 π.Χ., ήταν κατασκευασμένες από κλαδιά δέντρου ή καλάμια. Οι Σκύθες και άλλοι νομάδες Ινδοευρωπαϊοί, τις χρησιμοποιούσαν για να εισπνέουν καπνό καμφοράς. Αργότερα, ο καπνός και η πίπα υιοθετήθηκαν από τους Έλληνες και τους Ρωμαίους, καθώς και από Γερμανικούς λαούς και Κέλτικες φυλές που χρησιμοποιούσαν για καπνό κάθε είδους βότανα, με προτίμηση τα φύλλα της φλαμουριάς.

Ο καπνός όπως τον ξέρουμε σήμερα και η κουλτούρα που τον περιβάλλει, προέρχονται από την Αμερική. Πριν από 500 χρόνια, οι Αμερινδιάνοι καλλιέργησαν αυτό το φυτό για φαρμακευτικούς σκοπούς, αλλά και για το κάπνισμα. Τύλιγαν φύλλα καπνού σε σχήμα μεγάλου πούρου (το ονόμαζαν με το γνωστό μας όνομα «ταμπάκο»), έκαιγαν αυτά τα φύλλα μαζί με άλλα βότανα και δημιουργούσαν έτσι τον περίφημο καπνό τους.

Όταν το 1492 ο Χριστόφορος Κολόμβος ανακάλυψε το φυτό κατά την αποστολή του στην Αμερική, φυτά καπνού δεν υπήρχαν ακόμα στην Ευρώπη. Κατά την επιστροφή του έφερε την πληροφορία και δείγματα φυτών, με αποτέλεσμα σε επόμενες αποστολές θαλασσοπόρων να εισαχθούν φυτώρια και,

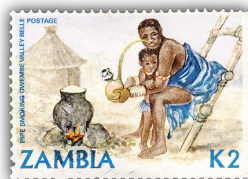
λίγο αργότερα, να καταγραφεί η πρώτη κατασκευή πίπας.

Οι Αμερινδιάνοι κάπνισαν πρώτοι καπνό και οι θαλασσοπόροι τον μετέφεραν στην Ευρώπη (Κάτω, Ινδιάνος κρατά πίπα).

Πολλοί λαοί κάπνιζαν πίπα χρησιμοποιώντας διάφορα φυτά στη θέση του καπνού.

Στα τέλη του δέκατου έκτου αιώνα, οι πρώτες κατασκευασμένες πίπες ήταν από πηλό και προέρχονταν κυρίως από τη Βόρεια Ευρώπη. Ήταν στις αρχές του δέκατου έβδομου αιώνα όταν ο William Baernelts μετακόμισε από την πατρίδα του την Αγγλία στην Ολλανδία, όπου ξεκίνησε την πρώτη μαζική παραγωγή πιπών από πηλό. Η επιτυχία του εγχειρήματος ήταν μεγάλη, με αποτέλεσμα η παραγωγή να επεκταθεί στην Αγγλία και τη νότια Γαλλία.

Μετά τον Τριακονταετή Πόλεμο στη Γαλλία (1618-1648), οι πρώτες πήλινες πίπες κατασκευάστηκαν στη Δουνκέρκη και τη Ντιπέ, επαναλαμβάνοντας το ολλανδικό πρότυπο. η Δουνκέρκη, μάλιστα, έπαιξε βασικό ρόλο στην παραλαβή καπνού από τη Βόρεια Αμερική και τη διανομή του σε όλη την επικράτεια, λόγω του καθεστώτος του δωρεάν ελλομενισμού που ίσχυε εκεί.

Δεν θα χρειαστεί να περάσει πολύς καιρός όταν, είτε εφαρμόζοντας την ολλανδική ή την αγγλική κατασκευής πίπας, πολλές πόλεις της Γαλλίας θα αποκτήσουν τους δικούς τους κατασκευαστές.

Καθ' όλη τη διάρκεια του δεύτερου μισού του δέκατου έβδομου αιώνα, ο καπνός, ο οποίος μέχρι τότε ήταν σε μορφή σκόνης και ελαμβάνετο μέσω της όσφρησης (όπως η κοκαΐνη), άρχισε να παίρνει τη μορφή που ξέρουμε σήμερα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση της κατανάλωσής του

και της παραγωγής πιπών.

Τον δέκατο ένατο αιώνα, οι εξελίξεις ευνόησαν τον πολλαπλασιασμό των καπνιστών και την επιτάχυνση της κατανάλωσης καπνού. Ο στρατηγός Λασάλ (Comte de Lasalle) δήλωσε ότι «ένας ουσάρος που δεν καπνίζει είναι κακός στρατιώτης!». Ακολουθώντας τη συμβουλή του στρατηγού του, ο Ναπολέων έδωσε εντολή για τη δημιουργία μιας πίπας που θα ήταν ειδικά σχεδιασμένη για στρατιώτες στη μάχη. Ωστόσο, η ιστορία αναφέρει ότι κατά τη διάρκεια του πολέμου της Κριμαίας (1853-1856), ένας υπολοχαγός επικεφαλής ενός συντάγματος στρατιωτών, έχασε και τα δύο του χέρια από εχθρικά πυρά κατά την πολιορκία της Σεβαστούπολης. Σε ένα από τα χέρια του κρατούσε ακόμα την πίπα του! Ήταν αυτός που έδωσε το όνομα «bouffarde», όνομα με το οποίο είναι γνωστή η πίπα στη Γαλλία μέχρι σήμερα.

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, στα μέσα του δέκατου ένατου αιώνα, εμφανίστηκαν στη Γαλλία οι πρώτες βιομηχανίες κατασκευής πιπών και εμφανίστηκα μεγά-

λοι κατασκευαστές, με πολλά από τα προϊόντα τους να γίνουν διάσημα και διεθνώς αναγνωρισμένα.

Κατά τη διάρκεια του εικοστού αιώνα, η πίπα μπήκε επίσημα στο στρατό και έγινε κάτι σαν σύμβολο, σήμα κατατεθέν των Γάλλων στρατιωτών και Βρετανών αξιωματικών του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Σε αυτές τις περιόδους σύγκρουσης τέθηκαν σε χρήση οι γαλλικές εκφράσεις «Aller au casse-pipe» (κυριολεκτικά, «για να πάω στην σπασμένη πίπα», που σημαίνει «να πάω στον πόλεμο») και «casser sa pipe» («σπάσιμο την πίπας του», που σημαίνει «θάνατος»).

Η πίπα στη συνέχεια έγινε εξάρτημα για φιλοσόφους, συγγραφείς και γενικά στοχαστές, αλλά και για ήρωες αστυνομικών μυθιστορημάτων, όπως ο Σέρλοκ Χολμς, ο Επιθεωρητής Μεγκρέ, και άλλοι.

Αντίθετα ωστόσο από την δημοφιλία του καπνίσματος πίπας πριν λίγες δεκαετίες, όλο και γίνεται σπανιότερο στις μέρες μας να συναντήσουμε τη χαρακτηριστική φιγούρα ενός καπνιστή με το «τσιμπούκι» στο στόμα.

Παντελής Λεούσης

Εκτός από τις γνωστές πίπες υπάρχουν και οι παραδοσιακές.

Ρενουάρ και Σεζάν απαθανάτισαν την πίπα στο «Πορτρέτο του Κλοντ Μονέ» και στους πασιγγόστους «Χαρτοπαίκτης».

Πάντως, όλες οι χώρες προειδοποιούν για τις «βλαβερές συνέπειες του καπνίσματος», είτε πρόκειται για τσιγάρο, πούρο ή πίπα.

Διάσημοι καπνιστές πίπας: Επιθεωρητής Μεγκρέ, Ζαν Πολ Σαρτρ, Σερλοκ Χολμς, Ζορζ Σιμενόν, Ζορζ Μπρασέν.

Το αλεξίπτωτο

Ο πρώτος στην ιστορία που συνέλαβε την ιδέα του αλεξιπτώτου ήταν ο Λεονάρντο ντα Βίντσι, το 1485. Ήταν ένα αλεξίπτωτο σε σχήμα πυραμίδας, μήκους περίπου 7 μέτρων στις πλευρές και στο ύψος.

Η πρώτη και μοναδική φορά που δοκιμάστηκε στην πράξη το αλεξίπτωτο αυτό ήταν πρόσφατα, το 2008, από τον Ελβετό αλεξιπτωτιστή Olivier Vietti-Terra. Κατασκεύασε ένα αντίγραφο και επιχείρησε να πηδήξει από ελικόπτερο, από ύψος 650 μέτρων. Το αλεξίπτωτο άνοιξε στα 600 μέτρα και ο τολμηρός Olivier κατάφερε να προσγειωθεί με ασφάλεια.

Το πρώτο άλμα με αλεξίπτωτο στην ιστορία πραγματοποιήθηκε στις 22 Οκτωβρίου 1797 από τον André Jacques Garnerin, πάνω από ένα πάρκο του Παρισιού. Χρειάστηκε όμως να περιμένουμε την έλευση των αεροπορικών πτήσεων για περισσότερο από έναν αιώνα, για να ιδούμε την χρησιμοποίηση του αλεξιπτώτου, και μέχρι τη δεκαετία του 1940 για να αναπτυχθεί ο αλεξιπτωτισμός όπως τον γνωρίζουμε σήμερα, τόσο σε πρακτικό, όσο και σε αθλητικό επίπεδο.

Κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, το αλεξίπτωτο θεωρήθηκε συσκευή διάσωσης. Ο στρατός το ανέπτυξε ως ένα μέσο για να σώζονται τα πληρώματα αεροσπυγών και αεροσκαφών εν πτήση από καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και, αργότερα, ως τρόπο ρίψης στρατιωτών στο πεδίο της μάχης. Στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, χιλιάδες μαχητές σε όλο

τον κόσμο βίωσαν την πτώση στο έδαφος με αλεξίπτωτο, είτε επρόκειτο για αερομεταφερόμενα στρατεύματα, είτε για πληρώματα που έπεφταν για να σώσουν τη ζωή τους, όταν το αεροπλάνο τους είχε βληθεί. Όλες ήταν πτώσεις σε χαμηλό υψόμετρο, με στρογγυλά αλεξίπτωτα που δεν διέφεραν πολύ στο σχεδιασμό τους από το αλεξίπτωτο του Garnerin.

Ένας από τους πρωτοπόρους του αλεξιπτώτου τα χρόνια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου ήταν και ο Γάλλος στρατιωτικός Αντόλφ Πεγκού. Αφού υπηρέτησε στον γαλλικό στρατό από το 1907 έως το 1913, μόλις απολύθηκε πήρε πιστοποιητικό πιλότου και υπήρξε ο πρώτος που πραγματοποίησε πτώση με αλεξίπτωτο από αεροπλάνο. Για τις επιδόσεις του στην αεροπορία και τον αλεξιπτωτισμό, πήρε το προσωνύμιο «Βασιλιάς του ουρανού».

Μερικοί στρατιωτικοί ανακάλυψαν ωστόσο ότι η χρήση του αλεξιπτώτου είχε και την απολαυστική της πλευρά. Γι' αυτό και μετά το τέλος του πολέμου συνέχισαν να το χρησιμοποιούν για ψυχαγωγικούς σκοπούς. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, για παράδειγμα, το 1947 ιδρύθηκαν οι National Jumpers and Riggers, ομάδα που αργότερα θα γίνει η «Λέσχη Αλεξιπτωτιστών της Αμερικής» και, αργότερα, η USPA (Εταιρεία Αλεξιπτώτου Ηνωμένων Πολιτειών).

Το αλεξίπτωτο ως άθλημα είχε αρχίσει να διαποτίζει τη δι-

εθνή κοινότητα.

Η εμφάνιση στις αρχές της δεκαετίας

Λεονάρντο ντα Βίντσι

Αντρέ Γκαρντενέν, πρώτος αλεξιπτωτιστής, το 1797.

Ο θαλαμίσκος του Apollo 13-14 προσγειώθηκε με αλεξίπτωτα.

Αντόλφ Πεγκού, «Βασιλιάς του Ουρανού».

του 1980 του αλεξίπτωτου τύπου «φερό», παρόμοιοι με το αλεξίπτωτο πλαγιάς, αύξησε σημαντικά την ασφάλεια και την ελευθερία του πολιτικού αλεξίπτωτισμού, παρέχοντας καλύτερες συνθήκες πλοήγησης και προσγείωσης.

Στις μέρες μας, χάρη στις μεγαλύτερες δυνατότητες των αεροπλάνων, οι ρίψεις αλεξίπτωτιστών γίνονται από πολύ μεγαλύτερα ύψη, δίνοντας τη δυνατότητα μεγάλων ελεύθερων πτώσεων. Πτώσεων που αποτελούν την απόλαυση των περισσότερων επαγγελματιών και ερασιτών αυτής της δραστηριότητας. Αυτό συνέβαλε ώστε να γεννηθούν νέες τάξεις συναγωνισμού, όπως η «Σχετική πτήση» (RF), το «Ελεύθερο στυλ με ελεύθερη πτήση» (Freestyle and Freefly), το «Ουράνιο Σερφινγκ» (Skysurf), η «Ακρίβεια προσγείωσης» κλπ.

Σήμερα η Γαλλική Ομοσπονδία Αλεξίπτωτιστών (FFP) συγκεντρώνει περισσότερα από 6000 τακτικά μέλη. Το Skydiving είναι ένα αυξανόμενο άθλημα με περισσότερα από 22.000 ανακαλύψεις και αρχάριους άλματα ανά έτος. Αυτή η αύξηση του αριθμού των συμμετεχόντων συμβαδίζει με μια σημαντική εξέλιξη των μέτρων ασφαλείας (συσκευές

για την αυτόματη ενεργοποίηση των αποθεματικών αλεξίπτωτων, αυστηρότερες ρυθμίσεις).

Ο αλεξίπτωτισμός δεν είναι πια μια ακραία δραστηριότητα που τον ασκούσαν αποκλειστικά περιθωριακά άτομα. Θεωρείται πλέον ως άθλημα, και έχει πολλούς οπαδούς. Υπάρχει μάλιστα και μελέτη - πρόταση για την ενσωμάτωση του αλεξίπτωτου στα ολυμπιακά αθλήματα. Για την προώθηση αυτής της πρότασης, στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Σίδνεϊ το 2000, πραγματοποιήθηκαν επιδείξεις πτώσεων με αλεξίπτωτο.

Μία από τις ευρωπαϊκές χώρες που έχει ανεπτυγμένο αλεξίπτωτισμό είναι και η Γαλλία. Σήμερα η Γαλλική Ομοσπονδία Αλεξίπτωτιστών (FFP) συγκεντρώνει περισσότερα από 6000 τακτικά μέλη. Από το 2008, την ημέρα της εθνικής γιορτής της χώρας (14 Ιουλίου), Γάλλοι αλεξίπτωτιστές προσγειώνονται κάθε χρόνο στα Ιλίσια Πεδία του Παρισιού, προκαλώντας το θαυμασμό του πολυπληθούς κοινού και διαδίδοντας το άθλημα.

Τέτοιες εικόνες δίνουν στον αλεξίπτωτισμό μια πολύ θετική εικόνα και συμβάλλουν στην εξάπλωσή του.

Π. Λ.

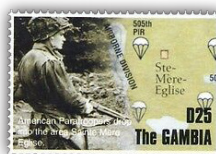
Ήταν 20 Μαΐου 1941 όταν ο Κρητικός ουρανός γέμισε με αλεξίπτωτα.

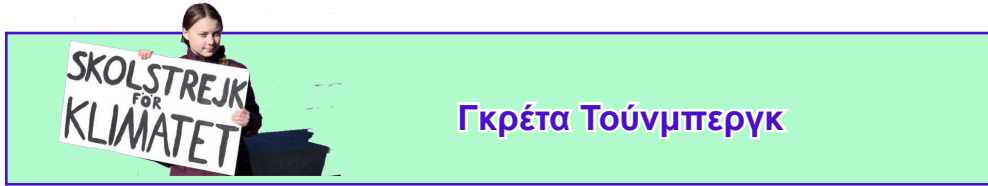
Η δημοφιλία του αλεξίπτωτισμού αυχάνεται συνεχώς.

Ιταλική Κάρτα Μάξιμουμ για το Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Αλεξίπτωτισμού του 2017.

Το ελικόπτερο έχει παίξει μεγάλο ρόλο στους πολέμους. Ακόμα και για την παροχή βοήθειας σε τραυματίες στο έδαφος.

Η Γκρέτα Τούνμπεργκ (Greta Thunberg), κόρη του Σουηδού ηθοποιού και σκηνοθέτη Svante Thunberg και της λυρικής τραγουδίστριας Malena Ernman, γεννήθηκε στις 3 Ιανουαρίου 2003 στη Στοκχόλμη και, σύμφωνα με δήλωσή της, άρχισε να ενδιαφέρεται για την κλιματική αλλαγή από την ηλικία των 9 ετών.

Στα έντεκά της χρόνια, μετά από ένα οκτάμηνο καταθλιπτικό επεισόδιο, διαγνώστηκε με το σύνδρομο Asperger (μια μορφή αυτισμού).

Αφού τον Μάιο του 2018 κέρδισε ένα διαγωνισμό συγγραφής για το κλίμα, η μεγάλη δράση της ξεκίνησε τον Αύγουστο του 2018, όταν η επίμονα επαναλαμβανόμενη διαμαρτυρία της για την κλιματική αλλαγή έξω από το σουηδικό κοινοβούλιο στη Στοκχόλμη προσέλαυσε το ενδιαφέρον των μέσων ενημέρωσης παγκοσμίως.

Τον Νοέμβριο του ίδιου χρόνου μίλησε σε συνέδριο σουηδικής μη κερδοσκοπικής οργάνωσης (TEDxStockholm), τον Δεκέμβριο ήταν βασική ομιλήτρια στη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή και τον Ιανουάριο του 2019 μίλησε στο Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ στο Νταβός. Την ίδια περίοδο προκάλεσε και πρωτοστάτησε σε μεγάλη σχολική απεργία, πάντα με θέμα την κλιματική αλλαγή.

Το κίνημα της Γκρέτα άρχισε γρήγορα να εξαπλώνεται σε όλο τον κόσμο, ιδιαί-

τερα μετά την ομιλία της στο Συνέδριο του Katowice για την Κλιματική Αλλαγή του 2018, με αποτέλεσμα να εκδηλωθούν συντονισμένες διαδηλώσεις σε πολλές πόλεις, σε κάθε μία από τις οποίες συμμετείχαν πάνω από ένα εκατομμύριο φοιτητές.

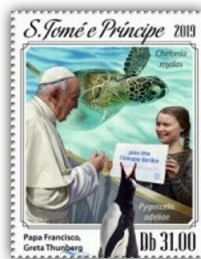
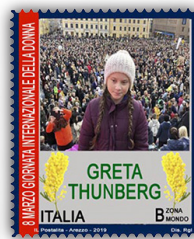
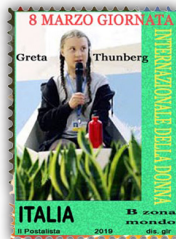
Τον Αύγουστο του 2019, για να αποφύγει να πετάξει με αεροπλάνο, πραγματοποίησε το εγχείρημα ενός υπερατλαντικού ταξιδιού με ιστιοφόρο μηδενικών εκπομπών ρύπων, από το Πλίμουθ στη Νέα Υόρκη.

Στη Νέα Υόρκη παρευρέθηκε στη Σύνοδο Κορυφής των Ηνωμένων Εθνών του 2019 για την Κλιματική Δράση, όπου μίλησε και απεύθυνε προς τους πολιτικούς το ερώτημα «How dare you?» (Πώς τολμάτε;), μια έκφραση που χρησιμοποιήθηκε ευρέως από τον Τύπο και πέρασε ευρύτατα και στη λαϊκή κουλτούρα.

Η Γκρέτα έχει τιμηθεί με πολλά βραβεία και διακρίσεις για τον ακτιβισμό της. Τον Μάρτιο του 2019, τρία μέλη της Νορβηγικής βουλής και δύο της σουηδικής βουλής την πρότειναν για το Βραβείο Νόμπελ Ειρήνης. Τον Μάιο του 2019 έγινε εξώφυλλο του περιοδικού Time, το οποίο της απένειμε τον τίτλο της Προσωπικότητας της Χρονιάς. Λίγο μετά συμπεριελήφθη στη λίστα «Forbes» με τις 100 γυναίκες με τη μεγαλύτερη επιρροή στον κόσμο και, την ίδια χρονιά, πήρε τα βραβεία «Σωστής Ζωής» και «Πρέσβειρας της Συνείδησης». Τον Απρίλιο του 2019,

4 γραμματόσημα Ιταλίας με την ένδειξη «8 Μαρτίου, Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας»

Την Γκρέτα υποδέχτηκε και ο Πάπας

ο Τόμας Γκώλκιν, συντάκτης του Δελτίου των Ατομικών Επιστημόνων, την ονόμασε

Η Γκρέτα χαιρετίζει την καθαρή φύση, όπως αυτή την ονειρεύεται.

έτος, δημοσίευσε το βιβλίο της μητέρας της «Σκηνικά από την καρδιά». Τα κέρδη από αυτές τις εκδόσεις χρησιμοποιήθηκαν για φιλανθρωπικούς σκοπούς.

Τον Μάιο του ίδιου έτους, ένας καλλιτέχνης από το Μπρίστολ δημιούργησε ένα τεράστιο μωσαϊκό με τη μορφή της, όπου εμφανίζει το κάτω μισό του κεφαλιού της Γκρέτας κάτω από τη στάθμη του νερού. Ο *Guardian* και άλλα μέσα ενημέρωσης αναφέρονται συχνά στην παγκόσμια επιρροή της με τη φράση «Η επίδραση της Γκρέτα Τούνμπεργκ».

Θα μπορούσε κανείς να γράψει πολλά ακόμα για τις δράσεις και τις διακρίσεις της σπουδαίας ακτιβίστριας με την παγκόσμια αναγνώριση. Ωστόσο, ο ριζοσπαστικός της λόγος και η παγκόσμια φήμη της την έκαναν σύμβολο για πολλούς περιβαλλοντολόγους, αλλά και στόχο πολλών επικρίσεων και αντιδράσεων

«κύρια ρήτορα της γενιάς της». Τον Μάιο του 2019 ο γνωστός εκδοτικός οίκος *Penguin* δημοσίευσε βιβλίο με συλλογή των ομιλιών της, με τίτλο «Κανένας δεν είναι τόσο μικρός για να κάνει την διαφορά» και αργότερα, το ίδιο

βιβλίο της μητέρας της «Σκηνικά από την καρδιά». Τα κέρδη από αυτές τις εκδόσεις χρησιμοποιήθηκαν για φιλανθρωπικούς σκοπούς.

Π. Λ.

Το κίβι

Τα κίβι ή κίουι (του γένους *Aptéryx*) είναι οι σημερινοί εκπρόσωποι μιας ομάδας πτηνών, μερικά από τα οποία ήταν γιγαντόσωμα και κατοικούσαν στη Μαδαγασκάρη και τη Νέα Ζηλανδία την εποχή των τελευταίων παγετώνων. Οι

πιο γνωστοί πρόγονοι των κίβι είναι τα Μόα, που ονομάζονταν έτσι από τους Μαορί και έζησαν μέχρι τα τέλη του 18ου αιώνα. Πρέπει να υπήρχαν περίπου είκοσι είδη, με το μεγαλύτερο από αυτά να φτάνει στα 4 μέτρα μήκος. Δείγμα Μόα αυτού τέτοιου μεγέθους σώζεται στο Μουσείο του Ουέλλινγκτον.

Τα σημερινά κίβι είναι μικρά και ζυγίζουν ένα έως τέσσερα κιλά. Τα ραχιαία φτερά τους είναι αραιά και μοιάζουν με χονδροειδείς τρίχες. Διακρίνουμε δύο είδη, όλα περιορισμένα σε ορεινές δασικές περιοχές και σε ξέφωτα της Νέας Ζηλανδίας:

το μεγάλο κίβι (*Australis*), με τρία υποείδη, που συναντάμε και στα δύο νησιά της χώρας και έχουν ομοιόμορφο καφέ φτέρωμα,

και το κίβι (*A owenii*) με δύο υποείδη που φέρουν πτέρωμα διάσπαρτο με φωτεινές κηλίδες και βρίσκεται μόνο στο Νότιο Νησί.

Τα κίβι είναι νυκτόβια πουλιά και τρέφονται με έντομα, προνύμφες, σκουλήκια και πεσμένα φρούτα. Το αυγό τους είναι τεράστιο. Ένα θηλυκό 4 κιλών βάρους γεννά αυγό 450 γραμμαρίων.

Αξιοπερίεργο είναι ότι τόσο την επώαση, όσο και την ανάπτυξη των νεοσσών αναλαμβάνει αποκλειστικά το αρσενικό!

Λ. Κ.

Σύφιλη «Η Μεγάλη Ευλογία»

Το πότε ακριβώς εμφανίστηκε η σύφιλη (1) στην Ευρώπη είναι άγνωστο. Άλλοι υποστηρίζουν ότι προϋπήρχε χωρίς όμως να έχει αναγνωριστεί, και άλλοι ότι η σύφιλη μεταφέρθηκε στην Ευρώπη από το πλήρωμα του Χριστόφορου Κολόμβου κατά την επιστροφή από το ταξίδι του στην Αμερική, με τα διαθέσιμα στοιχεία να στηρίζουν περισσότερο την δεύτερη εκδοχή. Οι πρώτες γραπτές καταγραφές ξεσπάσματος σύφιλης προέκυψαν το 1494/1495 στη Νάπολη, κατά τη διάρκεια μιας γαλλικής εισβολής. Επιστρέφοντας μάλιστα τα γαλλικά στρατεύματα στη χώρα τους την μετάδωσαν ευρέως, με αποτέλεσμα να πάρει το όνομα «γαλλική νόσος», όπως αποκαλείται παραδοσιακά και σήμερα.

Το όνομα «σύφιλη» χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά το 1530, από τον Ιταλό γιατρό και ποιητή Τζιρόλαμο Φρακαστόρο (2). Ήταν ο τίτλος ενός ποιήματος στο οποίο περιγράφει την καταστροφή που έφερε η ασθένεια στην Ιταλία. Ο πρωταγωνιστής του ποιήματος είναι ένας βοσκός που ονομαζόταν Syphilus, ίσως παραλλαγή του Sipyhus, ενός χαρακτήρα που συναντιέται στις Μεταμορφώσεις του Οβίδιου. Ο Syphilus παρουσιάζεται ως ο πρώτος άνθρωπος που προσβλήθηκε από την ασθένεια, ως τιμωρία του Απόλλωνα για την περιφρόνηση που επέδειξαν αυτός και οι οπαδοί του στον ολύμπιο θεό.

Η σύφιλη ήταν επίσης ιστορικά γνωστή ως «Μεγάλη Ευλογία».

Ο παράγοντας της νόσου πήρε το όνομα *Treponema pallidum* ή *ωχρά σπειροχαίτη* (1) και αναγνωρίστηκε για πρώτη φορά το 1905.

Στην αρχή για τη θεραπεία της χρησιμοποιούσαν συχνά υδράργυρος και ο ασθενής οδηγείτο στην απομόνωση. Όμως αυτή η μέθοδος είχε συχνά χειρότερες παρενέργειες από την ίδια την ασθένεια.

Το πρώτο αποτελεσματικό φάρμακο για τη σύφιλη πήρε το όνομα *σαλβαρσάνη* και παρασκευάστηκε το 1910 από τον Γερμανοεβραίο γιατρό Πάουλ Έρλιχ (3, 4). Ακολούθησαν δοκιμές με πενικιλίνη, μέχρι που η αποτελεσματικότητά της επιβεβαιώθηκε το 1943.

Όπως είναι γνωστό, η σύφιλη είναι νόσημα που μεταδίδεται με τη σεξουαλική επαφή και προσβάλλει άνδρες και γυναίκες. Μπορεί επίσης να μεταδοθεί από την μητέρα στο έμβρυο κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης ή κατά τον τοκετό, οπότε έχει ως αποτέλεσμα την λεγόμενη συγγενή σύφιλη.

Οι ενδείξεις και τα συμπτώματα της σύφιλης ποικίλουν ανάλογα, με το σε ποιο από τα τέσσερα στάδια εμφανίζεται (πρωτογενής, δευτερογενής, λανθάνουσα και τριτογενής). Το αρχικό στάδιο κλασικά εμφανίζεται με ένα απλό συφιλιδικό έλκος (ένα δι-

αρκές, ανώδυνο, χωρίς φαγούρα, δερματικό έλκος), η δευτερογενής σύφιλη με ένα διάχυτο εξάνθημα που συχνά προσβάλλει τις παλάμες των χεριών και τα πέλματα των ποδιών, η λανθάνουσα σύφιλη με ελάχιστα έως καθόλου συμπτώματα, και η τριτογενής σύφι-

1

2

3. Ο Πάουλ Έρλιχ τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ Ιατρικής το 1908

4

λη με κομμίωμα, νευρολογικά ή καρδιακά συμπτώματα. Ωστόσο έχει χαρακτηριστεί ως «ο μέγιστος μιμητής» χάρη στις συνεχές άτυπες εμφανίσεις της.

Η διάγνωση γίνεται συνήθως μέσω αιματολογικών εξετάσεων. Εντούτοις τα βακτήρια μπορούν επίσης να ανιχνευτούν κάτω από το μικροσκόπιο.

Η σύφιλη μπορεί σήμερα να θεραπευτεί αποτελεσματικά με αντιβιοτικά, ιδιαίτερα εύκολα μάλιστα στα πρώτα στάδια.

Μεταξύ των πολλών επιστημόνων που συνέβαλαν στην διερεύνηση της νόσου και στην καλύτερη γνωριμία της ήταν ο Ανφρέντ Γουρνιέ (5) με την μελέτη του για τη συγγενή σύφιλη, την οποία περιέγραψε το 1883, και ο Ιάπωνας μικροβιολόγος Χιντέγιο Νογκούτσι (6), ο οποίος το 1911 ανακάλυψε τον παράγοντα της σύφιλης ως αιτία της προοδευτικής παραλυτικής ασθένειας.

5

6

Έχει υποστηριχθεί για πολλές διάσημες ιστορικές προσωπικότητες ότι έπασχαν από την ασθένεια. Μεταξύ αυτών οι Φραντς Σούμπερτ, Άρθουρ Σοπενχάουερ, Εντουάρ Μανέ, Αδόλφος Χίτλερ, Σαρλ Μποντιέρ, Γκι ντε Μοπασάν και Φρίντριχ Νίτσε. Όλοι άνθρωποι με έντονη ερωτική ζωή.

Χαρακτηριστικό είναι το ποίημα του Κώστα Καρυωτάκη "Ωχρά Σπειροχαίτη" που περιγράφει την σύφιλη, από την οποία έπασχε και ο ίδιος:

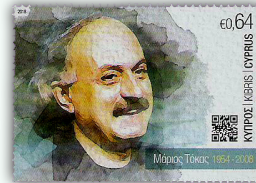
"Κι ήταν ωραία ως σύνολο η αγορασμένη φίλη, / στο δειλί αυτό του μακρινού πέρα χειμώνος, / όταν, γελώντας αινιγματικά, μας έδινε τα χείλη/ κι έβλεπε το ενδεχόμενο, την άβυσσο που ερχόταν..."

Παντελής Λεουσίης

Μάριος Τόκας

Ήταν ένας χαρισματικός συνθέτης, με ευαίσθητη γραφή και μεγάλες επιτυχίες στο ενεργητικό του. Πολλές από τις οποίες θα παραμείνουν διαχρονικές.

Γεννήθηκε στις 8 Ιουνίου του 1954 στη Λεμεσό και υπηρέτησε την πατρίδα του και στις δύο φάσεις της τουρκικής εισβολής.

Με τη μουσική ασχολήθηκε από πολύ μικρός, με τη βοήθεια ενός πιάνου που του χάρισε ο πατέρας του. Αφορμή στάθη-

κε μία συναυλία στη Λεμεσό το 1967 με τους Θεοδωράκη, Φαραντούρη, Μητροπάνο, Πουλόπουλο και την Ελένη Ροδά. Τότε ήταν 13 ετών και «συγκλονίστηκε», όπως είχε δηλώσει.

Το 1975 ήρθε στην Αθήνα για να φοιτήσει στη Φιλοσοφική Σχολή, ενώ παράλληλα σπούδαζε και στο Εθνικό Ωδείο.

Το 1978 κυκλοφόρησε την πρώτη του δισκογραφική δουλειά με τίτλο «Τα τραγούδια της παρέας» σε δικούς του στίχους και ερμηνευτή τον Μανώλη Μητσά. Ακολούθησαν οι δίσκοι «Μικρά ερωτικά» με ερμηνευτή τον Αντώνη Καλογιάννη, «Στη λεωφόρο της αγάπης», με τους Πάριο, Αλεξίου, Γαλάνη και Διονύση Θεοδόση.

Οι επόμενοι δίσκοι «Σαν τρελό φορτηγό» με τον Γιάννη Πάριο και τα «Η εθνική μας μοναξιά» και τα «Λαδάδικα» με τον Δ. Μητροπάνο γνώρισαν τεράστια επιτυχία. Συνεργάστηκε ακόμα με πολλούς άλλους σημαντικούς τραγουδιστές, όπως οι Γιώργος Νταλάρας, Γλυκερία, Πασχάλης Τερζής, Λάκης Χαλκιάς, Θέμης Αδαμαντίδης, Κατερίνα Κούκα κ.ά.

Σταθμός στην καριέρα του υπήρξε η συνεργασία του με τον Γιάννη Ρίτσο στον δίσκο «Πικραμένη μου γενιά» (1981), ενώ σημαντική δουλειά του θεωρείται επίσης η μελοποίηση εκκλησιαστικών ποιημάτων με τον τίτλο «Θεομήτωρ Μαρία».

Ο Μάριος Τόκας μας άφησε νωρίς. Έφυγε στις 27 Απριλίου του 2008, νικημένος από την επάρατο νόσο.

Π. Α.

Τα ζάρια άρχισαν να παίζονται με άλλη μορφή πολύ πριν τη γραπτή ιστορία, χωρίς να είναι βέβαιη η ακριβής προέλευσή τους. Αυτό που είναι βέβαιο είναι ότι εξελίχθηκαν από τα παιχνίδια που παίζονταν από τα πανάρχαια χρόνια με οστέινους αστραγάλους αμνών, εριφίων και ελαφίων (κότσια).

Στο αιγυπτιακό παιχνίδι «σε-νέτ» που παιζόταν από το 3000 π.Χ, ρίχνονταν επίπεδες ράβδοι διπλής όψης, δείχνοντας έτσι τον αριθμό των τετραγώνων που μπορούσε να μετακινήσει ένας παίκτης. Οι ράβδοι λειτουργούσαν δηλαδή ως μία μορφή ζαριών.

Ίσως τα παλαιότερα γνωστά ζάρια ήταν αυτά που ανασκάφηκαν σε μια αρχαιολογική περιοχή του Ιράν και αποτελούσαν τμήμα ενός παιχνιδιού που έμοιαζε με το τάβλι. Υπολογίζεται ότι χρονολογούνται μεταξύ 2800-2500 π.Χ.

Παιχνίδια που αφορούν ζάρια αναφέρονται στην αρχαία Ινδία, στην Κίνα. Υπάρχουν επίσης και αρκετές αναφορές στη Βίβλο, όπως στον Ψαλμό 22.

Στην Ελλάδα τα ζάρια (κύβιοι) παίζονταν από άντρες σε πολλές μορφές τυχερών παιχνιδιών, σε αντίθεση με τους αστραγάλους που θεωρούνταν τεχνικό παιχνίδι και παίζονταν από γυναίκες και παιδιά.

Εφευρέτης των «κύβων» θεωρείται ο Βασιλιάς της Εύβοιας Παλαμήδης που κατά την πολιορκία της Τροίας το δίδαξε στους συμ-

μάχους Έλληνες, και που πρόσφερε, όπως αναφέρει ο Όμηρος, κύβους στο ναό της θεάς Τύχης. Πασίγνωστο το αγγείο με τους «κυβοπαικτούντες» Αχιλλέας και Αίαντα, με την επιγραφή σ' αυτό να αναφέρεται στα κέρδη των παικτών: «τέσσερα Αχιλλέας, τρία Αίαντας».

Όπως και σήμερα με τα τυχερά παιχνίδια, στην αρχαία Ελλάδα πολλοί μαριώδεις παίκτες είχαν καταστραφεί οικονομικά με το παιχνίδι των κύβων, ιδιαίτερα στην Αθήνα, όπου ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένο. Παιζόταν κυρίως στα συμπόσια, αλλά και σε δημόσια κέντρα που ονομάζονταν «Κυβεία» ή Σκιραφεία, και θεωρούνται οι πρόδρομοι των σημερινών καζίνο.

Το σχήμα των ζαριών διατηρήθηκε αναλλοίωτο μέχρι τις μέρες μας. Η κάθε πλευρά έφερε έναν αριθμό από το 1 μέχρι το 6. Παλαιότερα οι αριθμοί παριστάνονταν με σημεία, πάντα όμως κατά τρόπο ώστε το άθροισμα των σημείων των απέναντι κατά ζεύγη εδρών να είναι πάντα 7 (1 με 6, 2 με 5 και 3 με 4).

Το παιχνίδι παίζονταν ρίχνοντας στο τραπέζι δύο ή τρεις κύβους, αφού πρώτα σείονταν έντονα σε ένα ποτήρι με πλατιά βάση. Έπρεπε να ακούγονται καλά για την αποφυγή δόλου. Κέρδιζε αυτός που έφερνε τους μεγαλύτερους αριθμούς στη ριζιά. Οι εξάρτες, που ήταν και τότε η καλύτερη βολή, ονομαζόταν «Αφροδίτη» και οι άσσοι, η χειρότερη, ονο-

Το σενέτ. Βρέθηκε στον τάφο του Τουτανχαμόν.

«Ζητιανάκια παίζουν ζάρια», του Murillo

Ζάρια ειδικής κατασκευής, ζάρια πάνω στην πράσινη τσοχα από το καζίνο του Μακάο και ζάρια για παιδικά παιχνίδια.

μαζόταν «κύων» (σκύλος).

Παρόλο που ο τζόγος ήταν παράνομος, πολλοί Ρωμαίοι ήταν παθιασμένοι πολλοί παίκτες του «aleam ludere» («το να παίζεις με ζάρια»). Τα ζάρια τους ήταν δύο μεγεθών. Τα Tali , με μόνο τέσσερις πλευρές και με αριθμούς ένα, τρία, τέσσερα και έξι, και τα Tesserae που ήταν μικρότερα, με έξι πλευρές, από το 1 έως το 6. Από τον 2ο αιώνα μ.Χ. εμφανίστηκαν στη Ρώμη και ζάρια με είκοσι πλευρές τα οποία

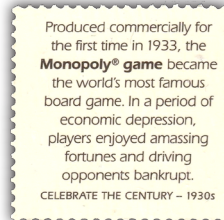
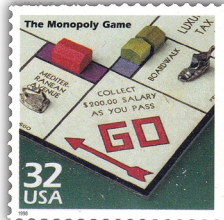
υπήρχαν στην Πτολεμαϊκή Αίγυπτο ήδη από τον 2ο αιώνα π.Χ.

Σήμερα το κυριότερο παιχνίδι με ζάρια είναι το τάβλι. Σε ιδιαίτερους απαγορευμένους χώρους που κοινώς λέγονται μπαρμπουτιέρες παίζεται και το παράνομο «μπαρμπουτί». Τέλος, πολλά είναι τα παιδικά επιτραπέζια παιχνίδια με ζάρια, όπως, το «μονόπολυ», ο «γκρινιάρης», το «φιδάκι» και άλλα.

Σκηνή καθόλου άγνωστη όταν δεν σε πάει το παιχνίδι!

Π. Α.

Το τάβλι, το «μονόπολυ» (με πληροφορίες για το παιχνίδι στη γόμα) και ο «γκρινιάρης»

Το Μεσογειακό σαμιαμίδι

Το Μεσογειακό σαμιαμίδι (*Hemidactylus turcicus*) είναι ένας τύπος νυκτόβιας μικρής σαύρας, κοινό στην περιοχή της Μεσογείου, από όπου έχει επεκταθεί σε πολλά μέρη του κόσμου. Το μήκος του φτάνει συνήθως τα 10 εκ. μαζί με την ουρά. Το δέρμα του είναι ημιδιάφανο και καλύπτεται από μικροσκοπικές φολίδες. Το χρώμα του είναι φαιό ως λευκόφαιο, αλλά έχει και τη δυνατότητα να προσαρμόζεται στα χρώματα του περιβάλλοντος στο οποίο ζει.

Έχει κεφάλι κοντό και πλατύ, μάτια μαύρα, χωρίς κινητά βλέφαρα αλλά με μια προστατευτική μεμβράνη, και η ουρά του είναι ιδιαίτερα μακριά σε σχέση με το υπόλοιπο σώμα.

Στα πέλματα των τεσσάρων ποδιών του σχηματίζουν σειρές από φυλλώδεις δομές που αποτελούνται από συστοιχίες τριχιδίων, οι οποίες καταλήγουν σε πολυάριθμες σπαθοειδείς διακλαδώσεις, δίνοντας τη δυνατότητα στο σαμιαμίδι να περπατά ή και να μένει ακίνητο επάνω σε τοίχους και οροφές, ακόμη και σε λείες επιφάνειες όπως το γυαλί.

Το σαμιαμίδι είναι ιδιαίτερα ευκίνητο και γρήγορο τις ζεστές μέρες του χρόνου, και νωχελικό με τα κρύα του χειμώνα. Σε περίπτωση που νοιώσει απειλή παράγει ήχους κινδύνου. Είναι ένα από τα ελάχιστα ερπετά που έχουν αυτή τη δυνατότητα.

Αυτό το μικροσκοπικό ερπετό είναι εντελώς ακίνδυνο και παράλληλα ωφέλιμο. Τρέφεται με μικρά αρθρόποδα και έντομα, όπως μύγες, κουνούπια, σκόρους κλπ., συμβάλλοντας έτσι στον έλεγχο των πληθυσμών τους. Γι' αυτό και πολλά σπίτια στη χώρα μας θεωρούν την παρουσία του ως «γουρλιδική».

Α. Κ.

Ανοικτή επιστολή...

...προς νέους θεματικούς

Η "Ανοικτή Επιστολή" είναι μία μόνιμη στήλη του περιοδικού μας, στην οποία παρουσιάζονται όλες οι χρήσιμες πληροφορίες για τον καταρτισμό μιας θεματικής συλλογής που φιλοδοξεί να εκτεθεί σε επίσημη εθνική έκθεση ή έκθεση FIP-FEPA, από την επιλογή του θέματος, του χαρτιού και του φιλοτελικού υλικού, μέχρι και την καλύτερη αισθητική της παρουσίαση.

Μετά την κυκλοφορία του βιβλίου "Εγχειρίδιο του Θεματικού Φιλοτελισμού", της γνωστής έκδοσης του συλλόγου μας, τα κείμενα της παρούσας στήλης αναπαράγονται από αυτό.

Μηχανικές σφραγίδες (Διαφημιστικές και προπαγανδιστικές)

Η ανάγκη για τη δημιουργία μηχανικών σφραγίδων έγινε αντιληπτή από πολύ παλιά. Η ακύρωση της αλληλογραφίας με το χέρι, ιδίως στα μεγάλα αστικά κέντρα, ήταν χρονοβόρα και κοπιαστική. Ήδη από το 1880 άρχισε στη Γαλλία ο σχετικός προβληματισμός.

Το 1884 έκανε την εμφάνισή της και μπήκε σε λειτουργία μία τέτοια μηχανή που μπορεί να θεωρηθεί ως ο πρόγονος των σημερινών αυτόματων μηχανών σφράγισης. Εφευρέτης της ο Εζέν Νταγκέν (Eugene Daguin 1849-1888).

Στις μεγάλες πόλεις, η μηχανή αυτή αντικαταστάθηκε το 1910 από νεότερες, πιο σύγχρονες και παραγωγικές, ενώ οι μηχανές του Daguin μεταφέρθηκαν στα περιφερειακά ταχυδρομεία της Γαλλίας, όπου μετά το 1923 γνώρισαν μία νέα περίοδο ακμής.

Στην αρχή, η μηχανή του Daguin αποτύπωνε ταυτόχρονα δύο σήμαντρα που απείχαν μεταξύ τους 18 χιλιοστά (Εικ. 1). Αργότερα, με εντολή της κεντρικής διοίκησης, ένα από τα δύο σήμαντρα αντικαταστάθηκε από ένα πλαίσιο που περιείχε γραπτό προπαγανδιστικό μήνυμα τουριστικού ενδιαφέροντος (Εικ. 2). Διαφήμιζε ιαματικά λουτρά και λουτροπόλεις της χώρας, εμπορικές εκθέσεις, καθώς και άλλες εκδηλώσεις οικονομικού και κοινωνικού ενδιαφέροντος. Οι σφραγίδες αυτές, οι οποίες σε μερικές περιπτώσεις περιείχαν και απεικονίσεις, αποτελούν ενδιαφέρον θεματικό υλικό,

αρκετά ζητημένο και δύσκολο στην εξεύρεσή του.

Οι σφραγίδες του τύπου Daguin έπαψαν να χρησιμοποιούνται το 1960.

Στο μεταξύ, ήδη από το 1900 έκανε την εμφάνισή του ένας νέος τύπος μηχανικής σφραγίδας, από μηχανές του τύπου Sylbe & Pondorf. Την αποτελούσε ένα σήμαντρο που συνοδευόταν, στα δεξιά ή στα αριστερά του, από ένα κυματιστό λάβαρο (Εικ. 3).

Στην εξέλιξή τους, αυτές οι μηχανικές σφραγίδες αποτελούνταν από ένα σήμαντρο που συνοδευόταν:

- από κυματοειδείς γραμμώσεις ποικίλου αριθμού
- από κείμενο, μέσα σε πλαίσιο ή όχι
- από εικονογράφηση.

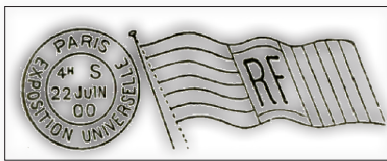
Οι μηχανικές σφραγίδες με κείμενο ή εικονογράφηση διακρίνονται σε δύο τύπους. Αυτές που ακύρωναν την αλληλογραφία για μεγάλα χρονικά διαστήματα και σε εκείνες

1. Σφραγίδες μηχανών Daguin (δύπλο σήμαντρο).

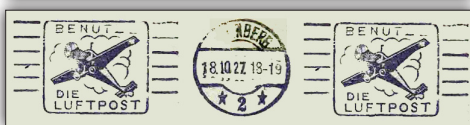
2. Σφραγίδες μηχανών Daguin με μηνύματα.

3. Δύο όμορφες σφραγίδες μηχανών Sylbe & Pondorf (σημείας) της διεθνούς έκθεσης του Παρισιού του 1900. Η κάτω, που βρίσκεται επάνω στο μονόφυλλο με τη βινιέτα, δεν χρειάζεται "παράθυρο".

3. Δύο ακόμα ποικιλίες σφραγίδων μηχανών Sylbe & Pondorf, διαφορετικών τύπων.

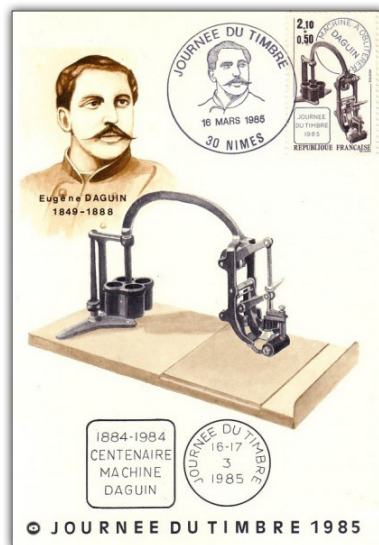
Τρεις τύποι σφραγίδων μηχανών Sylbe & Pondorf, όπως εξελίχτηκαν με τον καιρό.

που χρησιμοποιούνταν για να εορτάσουν ένα γεγονός ή να προαναγγείλουν ένα άλλο, οπότε είχαν μικρότερη διάρκεια.

Ένα μεγάλο μέρος των μηχανικών σφραγίδων μακράς χρήσης είναι αφιερωμένες στη διαφήμιση πόλεων, συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο στην προβολή τους στο εσωτερικό και εξωτερικό της χώρας και συνεισφέροντας στην ανάπτυξη του εσωτερικού και εξωτερικού τουρισμού. Οι σφραγίδες αυτές χρησιμοποιούνται για όλη την εξερχόμενη αλληλογραφία της κάθε πόλης, κωμόπολης, συχνά ακόμα και χωριών. Η Γαλλία πρωτοστάτησε στη χρησιμοποίηση αυτού του τύπου ταχυδρομικής διαφήμισης, προφέροντας ταυτόχρονα πλούσιο υλικό στους θεματικούς συλλέκτες.

Στις γαλλικές διαφημιστικές σφραγίδες πόλεων θα κάνουμε ιδιαίτερη αναφορά στο κεφάλαιο που ακολουθεί.

Εκτός από τα διαφημιστικά μηνύματα των μηχανικών σφραγίδων, υπάρχει μία ευρεία κλίμακα μηνυμάτων που ανήκουν στην κατηγορία των προπαγανδιστικών. Η ακριβής χρονολογία που αυτές εμφανίστηκαν στην αλληλογραφία δεν μας είναι γνωστή. Υπάρχουν όμως από πολύ παλιά. Ξεκίνησαν με τα μηνύματα που το ταχυδρομείο εξέπεμπε μέσω σφραγίσεων

Ο Ευγένιος Νταγκέν και η μηχανή αυτόματης σφράγισης αλληλογραφίας που πρώτος εφεύρε (ΚΜ, Έκδοση για τα 100 χρόνια της εφεύρεσής του).

επάνω στους φακέλους για την ενημέρωση και ώθηση του κοινού προς τον ενδεδειγμένο τρόπο γραμματοσήμανσης (π.χ. Επικολλάτε το γραμματόσημα στο άνω δεξί μέρος του φακέλου), τη σωστή αναγραφή του ταχυδρομικού κώδικα, κτλ.

Τα προπαγανδιστικά μηνύματα εξελίχθηκαν και πολλαπλασιάστηκαν όταν άρχισαν να χρησιμοποιούνται από την εθνική, πολιτική και πολεμική προπαγάνδα διαφόρων χωρών. Ειδικά τα απολυταρχικά καθεστώτα, όπως για παράδειγμα το χιτλερικό, το φρανκικό, το μεταξικό και, αργότερα, των συνταγματαρχών στην Ελλάδα, χρησιμοποίησαν τα προπαγανδιστικά συνθήματα στην αλληλογραφία ως ένα από τα αποτελεσματικότερα μέσα για να περάσουν τα μηνύματα που επιθυμούσαν και να επηρεάσουν την κοινή γνώμη κατά το δοκούν.

Παρόμοια, ωστόσο, χρήση της ταχυδρομικής προπαγάνδας γίνεται από όλες τις κυβερνήσεις σε πολεμικές περιόδους. Άλλοτε

προτρέπουν το λαό να καταταγεί εθελοντής, άλλοτε προπαγανδίζουν εθνικούς εράνους, άλλοτε προσπαθούν να εμψυχώσουν το λαό που αντιμετωπίζει τα δεινά του πολέμου. Δεν παραλείπουν επίσης να υπενθυμίσουν στους αλληλογραφούντες τις επετείους συμμαχιών (π.χ. NATO), διεθνών οργανισμών και οργανώσεων (OHE, UNESCO), κτλ.

Ταυτόχρονα άρχισαν να εμφανίζονται σφραγίδες για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης σε διάφορα θέματα, όπως κοινωνικά (προστασίας του παιδιού, της μητρότητας, των γηραιών), οικονομικά (προτροπή στην αποταμίευση, Ταμειυτήριο κτλ.), θέματα δημόσιας υγείας (π.χ. AIDS, φυματίωση, κάπνισμα και καρκίνος), προστασίας της φύσεως και του φυσικού πλούτου (Προστατεύετε τα δάση, Το πράσινο είναι υγεία, Οικονομία στο νερό, Προσέχετε τις φωτιές, Προσοχή στα τσιγάρα σας - Κίνδυνος πυρκαγιάς, μόλυνση του περιβάλλοντος κτλ.).

Θα μπορούσε κανείς να διακρίνει δύο κατηγορίες προπαγανδιστικών μηνυμάτων. Αυτά που έχουν τεθεί με ατέρμονη μηχανική σφραγίδα και εκείνα που έγιναν με μονή μηχανική σφράγιση (όπως τη συναντάμε στις μέρες μας, δηλαδή ένα ορθογώνιο που περιλαμβάνει το μήνυμα και έχει δεξιά του το σήμαντρο).

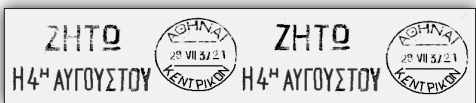
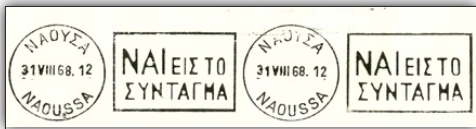
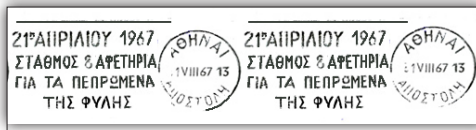
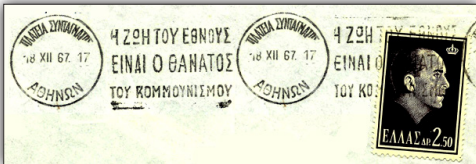
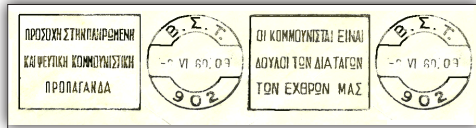
Οι αμιγώς προπαγανδιστικές σφραγίδες είναι συνήθως ατέρμονες και συναντώνται είτε στο πίσω μέρος των φακέλων, οπότε συμπεριλάμβαναν και το χρονολογικό σήμαντρο άφιξης (κυρίως παλαιότερα), είτε στο εμπρός, όπως είναι η πρακτική εδώ και αρκετές δεκαετίες. Οι διαφημιστικές πόλεων βρίσκονται πάντα στην πρόσοψη των φακέλων, εφόσον, όπως είπαμε, συνοδεύουν το σήμαντρο αποστολής.

Και στις δύο περιπτώσεις, είναι φανερό ότι βρισκόμαστε μπρος σε έναν ακόμα πακτωλό φιλοτελικού υλικού που εκπέμπει θεματικές πληροφορίες χρήσιμες για πολλά θέματα. Επί πλέον, οι διαφημιστικές και προπαγανδιστικές σφραγίδες έχουν ένα σπουδαίο προσόν: Βρίσκονται εύκολα και, στην πλειονότητά τους, δεν στοιχίζουν ακριβά. Αυτό διότι δεν έχουν εφήμερη ταχυδρομική χρήση, όπως συμβαίνει με τις ειδικές αναμνηστικές. Τίθενται στο σύνολο της αλληλογραφίας ή σε μεγάλο μέρος

Παραδείγματα ελληνικών διαφημιστικών σφραγίδων.

αυτής. Αντίθετα, οι αναμνηστικές χρησιμοποιούνται μόνο μετά από ειδική ζήτηση του συλλέκτη ή του εμπόρου.

Παραδείγματα ελληνικών σφραγίδων πολιτικής προπαγάνδας.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να ομολογήσουμε ότι στις διαφημιστικές και προπαγανδιστικές σφραγίδες θα πρέπει να αναγνωριστεί ένα πρόσθετο φιλοτελικό προτέρημα: Είναι πολύ πιο “ταχυδρομικά αυθεντικές” από τις αναμνηστικές, αφού τις συναντάμε στην τυχαία αλληλογραφία και όχι αποκλειστικά στο “Φιλοτελικό” του Ταχυδρομείου. Η σπάνια παρουσία ελάχιστων δειγμάτων ειδικών αναμνηστικών σφραγίδων που τέθηκαν σε κοινή αλληλογραφία δεν ανατρέπει τον κανόνα.

Ο τρόπος έκθεσης των διαφημιστικών και προπαγανδιστικών σφραγίδων εξαρτάται από τα υπόλοιπα ταχυδρομικά στοιχεία του φακέλου. Αν αυτά προσδίδουν κύρος στο έκθεμα, λ.χ. ενδιαφέρουσες γραμματοσημάνσεις, αντικείμενα “επί συστάσει”, δεδηλωμένης αξίας, αεροπορικά -κυρίως από την ιστορική εποχή των αεροπορικών- κτλ., τότε εκτίθενται ολόκληρα. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις χρησιμοποιείται η τεχνική του “παραθύρου”. Παράθυρο χρησιμοποιούμε και για τα προπαγανδιστικά μηνύματα που βρίσκονται στο πίσω μέρος των φακέλων, εκτός και πρόκειται για δυσεύρετο μήνυμα, ή σφράγιση άφιξης με θεματική σημασία.

Τέλος, και δυο λόγια για όσους από τους θεματικούς έχουν πραγματικά φιλοδοξίες υψηλών βραβείσεων: Ας φροντίσουν να μάθουν να διακρίνουν τις μηχανικές σφραγίδες σύμφωνα με τους τύπους των μηχανών που τις εκτυπώνουν. Ένα φιλοτελικό σχόλιο/υπότιτλος κάτω από μία σφραγίδα που αναφέρει τον τύπο της μηχανής και την περίοδο που χρησιμοποιήθηκε, αποδεικνύει την έρευνα που κάναμε και το βάθος των φιλοτελικών μας γνώσεων, με συνέπεια την ευνοϊκότερη κρίση του εκθέματος. Αυτός είναι και ο λόγος, εξάλλου, που δώσαμε τα παραδείγματα των σφραγίδων μηχανών Daguin και Sylbe & Ponderf. Ασφαλώς υπάρχουν και άλλοι τύποι, νεότεροι, τους οποίους θα ανακαλύψει ο ενδιαφερόμενος συλλέκτης. Είναι αδύνατον να χωρέσουν σε αυτή τη σειρά των άρθρων.

Παντελής Λεούσης
(Συνεχίζεται)

NOTOS 2021

Μία μεγάλη επιτυχία του φιλοτελισμού μας

Παρά τις αμφιβολίες και τους φόβους μας, παρά τις αντιξοότητες και δυσκολίες που προέκυψαν από τη στιγμή της απόφασης για την οργάνωση της NOTOS 2021 και τη σύμπτωση με την πανδημία του κορονοϊού, η μεγάλη αυτή φιλοτελική γιορτή ευδόκησε να πραγματοποιηθεί και να επιτύχει, γράφοντας μία λαμπρή σελίδα -ίσως τη λαμπρότερη- στην ιστορία του Ελληνικού Φιλοτελισμού. Ήταν ένα τολμηρό εγχείρημα, το αποτέλεσμα του οποίου εντυπωσίασε τους πάντες και δικαίωσε αυτούς που, παρά τις φωνές για την αναβολή ή ματαίωσή του, επέμειναν και πάλεψαν για να υλοποιηθεί.

Η διαδρομή της NOTOS 2021 εξελίχτηκε πράγματι σε ένα πολύ δύσκολο αγώνα, με τις μεγάλες δυσκολίες να ξεκινούν ουσιαστικά από τη στιγμή που το Εκθεσιακό Κέντρο Περιστερίου που είχε διατεθεί δωρεάν, μετατράπηκε σε Εμβολιαστικό Κέντρο. Αν λάβουμε υπόψη μας το μέγεθος του εγχειρήματος όπως το είχαν προγραμματίσει οι διοργανωτές, ήταν πρακτικά αδύνατο να βρεθεί κατάλληλος χώρος διεξαγωγής του. Μόνη εξαίρεση το Ζάππειο Μέγαρο. Παρά την τεράστια δαπάνη για την ενοικίασή του, ήταν ο μόνος χώρος που θα μπορούσε να φιλοξενήσει 1.400 πλαίσια των 16 φύλλων, συν τα εκθέματα Φιλοτελικής Φιλολογίας, την αίθουσα συνεδριάσεων των κριτών, και αυτές της υποδοχής των εκθεμάτων (bin room) και του έκτακτου ταχυδρομικού γραφείου.

Δουλεύοντας εντατικά και με μελετημένες κινήσεις, η Οργανωτική Επιτροπή εξασφάλισε την Αιγίδα της Προέδρου της Δημοκρατίας, δημιουργήθηκε ένας άψογος ιστότοπος της έκθεσης με τακτική ενημέρωση και εξαιρετή λειτουργικότητα, έγιναν οι απαραίτητες επαφές με τις διεθνείς φιλοτελικές αρχές, εξασφαλίστηκαν χορηγίες (μεταξύ των χορηγών και ο Σύλλογός μας με 500 Ευρώ), εξασφαλίστηκε η συνεργασία και υποστήριξη των ΕΛΤΑ, αναζητήθηκαν συλλέκτες κάτοχοι των Σολφερίνο και άλλων ελληνικών κλασικών σπανιοτήτων, όπως και ζητήθηκαν από το Ταχυδρομικό και Φιλοτελικό Μουσείο πλάκες για την παραγωγή και εκτύπωση των πρώτων ελληνικών γραμματοσήμων το 1861, προκειμένου όλα αυτά να εκτεθούν και να ανεβάσουν την αίγλη της έκθεσης και το ενδιαφέρον των επισκεπτών της.

Τελικά, ο απολογισμός της NOTOS 2021 είναι πλούσιος. Στα 1400 πλαίσια εκτέθηκαν 285 εκθέματα, από τα οποία 17 βραβεύτηκαν με Μεγάλο Χρυσό και 49 με Χρυσό.

Το γενικό επίπεδο των εκθεμάτων ήταν πολύ υψηλό, καθώς παρουσιάστηκαν κορυφαίες συλλογές όλων των φιλοτελικών τάξεων από 44 χώρες. Για την αξιολόγηση των εκθεμάτων χρησιμοποιήθηκαν 26 Διεθνείς Κριτές και 4 Δόκιμοι, ενώ 32 Εθνικοί Αντιπρόσωποι από ισάριθμες χώρες επωμίστηκαν την ευθύνη για την μεταφορά τους.

Στην τάξη του Θεματικού Φιλοτελισμού εκτέθηκαν 37 συλλογές, εκ των οποίων ξεχώρισαν ιδιαίτερα τα εκθέματα «*Πικρά Χάπια, Δυνατές Σταγόνες*» του Νορβηγού Turid Veggeland που με 95 βαθμούς πήρε Μεγάλο Χρυσό και Ειδικό Βραβείο (το πλάνο της συλλογής του έχει δημοσιευτεί στο τεύχος αρ. 80 του περιοδικού μας) και «*Ο Ελευθεροτεκτονισμός*» του Γάλλου Jean-Luc Joing που τιμήθηκε επίσης με Μεγάλο Χρυσό και Ειδικό Βραβείο.

Ατυχώς, η παρουσία του ελληνικού θεματικού φιλοτελισμού στη NOTOS 2021 ήταν η μικρότερη από κάθε προηγούμενη έκθεση, με μόνο τέσσερα εκθέματα: την «*Μετεωρολογία*» και το «*19ος-21ος αι., Η Αναγέννηση ενός Έθνους*» του Γ. Γραμματέα μας Κώστα Χριστοδουλίδη, και δύο φιλοτελικής φιλολογίας, εκδόσεις του συλλόγου μας («*Θεματικός Φιλοτελιστής*» και «*Music, Dance, Theatre in the Hellenic and Cyprus Philately*») που τιμήθηκαν με Επίχρυσο.

Τέλος, δεν θα πρέπει να παραλείψουμε τα δώσουμε τα εύσημα στην Ελληνική Φιλοτελική Εταιρεία για την πρωτοβουλία της οργάνωσης της έκθεσης και στην Οργανωτική Επιτροπή για το άψογο έργο που επιτέλεσε. Ιδιαίτερα συγχαρητήρια οφείλονται στον επικεφαλής της Ο.Ε., το φίλο Κώστα Χαζάπη, ο οποίος επωμίστηκε το μεγαλύτερο βάρος του όλου εγχειρήματος.

Παντελής Λεούσης

Έκθεση της Φ.Ε. Πατρών

Η Φιλοτελική Εταιρεία Πατρών, συμμετέχοντας στους εορτασμούς για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821, πραγματοποίησε φιλοτελική έκθεση η οποία στεγάστηκε στον ισόγειο χώρο του Κεντρικού Ταχυδρομείου Πατρών και λειτούργησε από 10 έως 17 Σεπτεμβρίου 2021.

Εκτός από την ειδική αναμνηστική σφραγίδα που χρησιμοποιήθηκε την πρώτη ημέρα της έκθεσης, η Εταιρεία δημιούργησε φύλλο πέντε παραστάσεων επετειακού προσωπικού γραμματοσήμου, με τίτλο «1821-2021, 200 Χρόνια η Επανάσταση στην Αχαΐα» με τα εξής θέματα: Παναγιώτης Καρατζάς, όπλα Παναγιώτη Καρατζά, Ιωάννης Παπαδιαμαντόπουλος, Φοίνιξ- το πρώτο ελληνικό νόμισμα, Ιστορικό και Εθνολογικό Μουσείο Πατρών. Εκτός των 300 αντιτύπων του προσωπικού γραμματοσήμου, εκδόθηκαν και 70 σελτ εικονογραφημένων φακέλων με τα πέντε επετειακά γραμματόσημα, τα οποία σφραγίστηκαν με την αναμνηστική σφραγίδα.

Ειδικό συλλεκτικό λεύκωμα στο Αγρίνιο

Για τη συμπλήρωση 100 ετών από το θάνατο του Αγρινιώτη ποιητή, πεζογράφου και υπέρμαχου του δημοτικισμού Κώστα Χατζόπουλου τα ΕΛΤΑ, με πρωτοβουλία του Δήμου Αγρινίου, εξέδωσαν ειδικά συλλεκτικά λευκώματα. Ο Δήμαρχος Αγρινίου Γεώργιος Παπαναστασίου, για να τιμήσει τη Φιλοτελική Εταιρεία Αγρινίου για την ενεργό συμμετοχή της στην έκδοση του λευκώματος και γενικά για τη συνεισφορά της στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης, διοργάνωσε μια λιτή εκδήλωση στο Δημαρχείο Αγρινίου, κατά την οποία παρέδωσε στην Φ.Ε.Αγρινίου αριθμό λευκωμάτων τα οποία διετέθηκαν στα μέλη της.

Νέο Δ.Σ στην ΕΦΟ

Στις 25 Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκε με τηλεδιάσκεψη η Γενική Συνέλευση της Ελληνικής Φιλοτελικής Ομοσπονδίας, οποία είχε αναβληθεί τον Μάρτιο λόγω του προβλήματος και των απαγορεύσεων εξαιτίας της πανδημίας. Κέντρο φιλοξενίας της τηλεδιάσκεψης ήταν το εντευκτήριο της ΕΦΕ και οι αρχαιρεσίες έγιναν δι' αλληλογραφίας.

Χειριστής των τεχνικών της τηλεδιάσκεψης ήταν ο Κώστας Χαζάπης, οποίος και εξελέγη Πρόεδρος της Γ. Συνέλευσης με Γραμματέα τον ο Αντώνη Μανωλούδη.

Αμέσως μετά το τέλος της ψηφοφορίας έλαβε χώρα η πρώτη συνεδρίαση του νεοεκλεγέντος ΔΣ, το οποίο και διαμορφώθηκε σε σώμα ως εξής:

Νίκος Μαλλούχος Πρόεδρος
 Νίκος Ανδρειώτης Αντιπρόεδρος
 Χρήστος Γκίκας Γ. Γραμματέας
 Ευάγγελος Καρράς Ειδικός Γραμματέας
 Βασίλης Πετρόχειλος Ταμίας
 Γεωργία Μπάλτσου Έφορος Εκδόσεων
 Κώστας Σαμανίδης Έφορος Εντευκτηρίου
 Ευάγγελος Κώτσης Έφορος Εκθέσεων
 Νίκος Βαρουξής Έφορος Δημ. Σχέσεων.

Για την Εξελεγκτική Επιτροπή εξελέγησαν οι Βασίλης Αποστολόπουλος και Κώστας Χριστοδουλίδης.

Επίτιμος πρόεδρος της ΕΦΟ

Κατά τη Γενική Συνέλευση της ΕΦΟ της 25 Σεπτεμβρίου 2021, έπειτα από σχετική πρόταση, ψηφίστηκε ομόφωνα η ανακήρυξη του απερχόμενου Προέδρου Παντελή Λεούση ως Επίτιμου Προέδρου της Ελληνικής Φιλοτελικής Ομοσπονδίας.

ΟΙ ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

α) ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

ΕΛΛΑΔΑΣ

• Στις 7 Οκτωβρίου 2021 κυκλοφόρησε η 7η αναμνηστική σειρά της χρονιάς, με τίτλο "Παιδί και Γραμματόσημο. Η Επανάσταση του 1821 μέσα από τα μάτια των παιδιών", αποτελούμενη από 4 γραμματόσημα σε 100.000 πλήρεις σειρές προς € 4.00 η σειρά. Κυκλοφόρησαν επίσης 3.500 διπλοί ΦΠΗΚ προς € 7.00 το σετ και 500 αριθμημένα λευκώματα σειράς προς € 16.00 έκαστο.

• Στις 4 Νοεμβρίου 2021 κυκλοφόρησε η 8η αναμνηστική σειρά της χρονιάς, με τίτλο "Χριστούγεννα 2021", αποτελούμενη από 2 γραμματόσημα σε 500.000 πλήρεις σειρές προς € 1.90 η σειρά. Κυκλοφόρησαν επίσης 5.000 αριθμημένα φεγιάς προς € 3.80 έκαστο, 3.500 διπλοί ΦΠΗΚ προς € 5.00 το σετ, και 15.000 τευχίδια

των 10 γραμματοσήμων για κάθε μία από τις δύο κλάσεις, προς € 9.00 και € 10 αντίστοιχα.

• Στις 19 Νοεμβρίου 2021 κυκλοφόρησε η 9η αναμνηστική σειρά-φεγιάς της χρονιάς με τίτλο "NOTOS 2021", αποτελούμενη από δύο γραμματόσημα σε 20.000 τεμάχια, προς € 4.80 έκαστο. Κυκλοφόρησαν επίσης 5000 ΦΠΗΚ προς € 7.00 και 1.000 αριθμημένα λευκώματα σειράς προς € 18.00 έκαστο.

NOTOS 2021
European Philatelic Exhibition

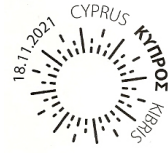

ΣΤΙΣ
1 6

Δεκεμβρίου 2021 κυκλοφόρησε η 10η αναμνηστική σειρά γραμματοσήμων της χρονιάς με τίτλο **"Η Επανάσταση του 1821, Εθνική Πινακοθήκη"**, αποτελούμενη από τέσσερα γραμματόσημα και ένα φεγιέ, σε 10.000 πλήρεις σειρές, προς € 7.80 εκάστη. Κυκλοφόρησαν επίσης 3500 διπλοί ΦΠΗΚ με τα τέσσερα γραμματόσημα προς € 7.00 το ζεύγος, 3.000 ΦΠΗΚ με το φεγιέ προς € 6.50, και 500 αριθμημένα λευκώματα σειρές προς € 26.00 έκαστο.

ΚΥΠΡΟΣ

• Στις 18 Νοεμβρίου 2021 κυκλοφόρησε αναμνηστική σειρά με τίτλο **"Χριστούγεννα 2021"**, αποτελούμενη από τρία γραμματόσημα σε δύο ενότητες, συνολικής ονομαστικής αξίας € 1.39, σε 90.000 πλήρεις σειρές. Κυκλοφόρησαν επίσης 4.500 ΦΠΗΚ από την κάθε ενότητα, προς € 1.25 και 1,02 αντίστοιχα.

β) ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΕΣ ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ

ΕΛΛΑΔΑΣ

• Με αφορμή την Τελετή Αφής της Ολυμπιακής Φλόγας στην Αρχαία Ολυμπία και την Τελετή Παράδοσης στην Οργανωτική Επιτροπή των Χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων "Beijing 2022", χρησιμοποιήθηκαν οι δύο εικονιζόμενες αναμνηστικές σφραγίδες.

• Με αφορμή την Ευρωπαϊκή Έκθεση NOTOS 2021 που οργάνωσε η ΕΦΕ στο Ζάππειο Μέγαρο από 19 έως 22 Νοεμβρίου, χρησιμοποιήθηκαν οι εικονιζόμενες αναμνηστικές σφραγίδες.

• Με αφορμή την συμπλήρωση 30 χρόνων της Χριστουγεννιάτικης δράσης των ΕΛΤΑ "Γράψε ένα γράμμα στον Άγιο Βασίλειο", χρησιμοποιήθηκε στις 2 Δεκεμβρίου η εικονιζόμενη αναμνηστική σφραγίδα.

• Με αφορμή την συμπλήρωση 50 χρόνων λειτουργίας του 401 Γενικού Στρατιωτικού Νοσοκομείου Αθηνών, χρησιμοποιήθηκε στις 30 Δεκεμβρίου 2021 η εικονιζόμενη αναμνηστική σφραγίδα.

• Με αφορμή την ολοκλήρωση του επετειακού έτους που σηματοδότησε την συμπλήρωση 200 χρόνων από την Επανάσταση του 1821, χρησιμοποιήθηκε η εικονιζόμενη αναμνηστική σφραγίδα.

ΚΥΠΡΟΥ

• Με την ευκαιρία της "Γιορτής του Κρασιού" που διοργάνωσε ο Δήμος Λεμεσού, χρησιμοποιήθηκαν στις 9 Οκτωβρίου η εικονιζόμενη αναμνηστική σφραγίδα και από 9 έως 15 Οκτωβρίου το παρόν αναμνηστικό σύνθημα.

• Αναμνηστικό σύνθημα χρησιμοποιήθηκε επίσης από 4 έως 8 Οκτωβρίου με την ευκαιρία των εκδηλώσεων για την Παγκόσμια Ημέρα Ταχυδρομείων. (Ίδια κατ'έτος απεικόνιση)

Μαρία Γκαετάνα Ανιέζι (1718-1799)

Η εικόνα μιας γυναίκας που προσεύχεται γονυπετής εν μέσω μαθηματικών συμβόλων μοιάζει παράξενη. Και όμως, όταν πρόκειται για την Ιταλίδα μαθηματικό, φιλόσοφο, θεολόγο και ανθρωπιστή Μαρία Γκαετάνα Ανιέζι, η εικόνα της θα μπορούσε να εμπλουτιστεί και με άλλα πολλά στοιχεία.

Ήταν η πρώτη γυναίκα που έγραψε εγχειρίδιο μαθηματικών και η πρώτη που διορίστηκε ως καθηγήτρια μαθηματικών σε πανεπιστήμιο. Της πιστώνεται η συγγραφή του πρώτου βιβλίου που συζητούσε τόσο τον διαφορικό όσο και τον ολοκληρωτικό λογισμό και ήταν μέλος της σχολής του Πανεπιστημίου της Μπολόνια, αν και δεν υπηρέτησε ποτέ. Αφιέρωσε τις τελευταίες τέσσερις δεκαετίες της ζωής της στη μελέτη της πατερικής θεολογίας, στο φιλανθρωπικό έργο και στην εξυπηρέτηση των φτωχών. Ήταν αφοσιωμένη καθολική και έγραψε εκτενώς για το γάμο μεταξύ πνευματικής αναζήτησης και μυστικιστικής περισυλλογής. Έβλεπε τη λογική εναντίωση του Θεού ως συμπλήρωμα της προσευχής και του στοχασμού της ζωής, του θανάτου και της ανάστασης του Ιησού Χριστού.

Αχ! Αυτό το πλάνο...

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΦΕΥΡΕΣΗ

1. Ποια είναι η ιστορία της «μεγάλης εφεύρεσης»;

- 1.1. Τα πρώτα εργαλεία καταμέτρησης.
- 1.2. Οι μεγάλοι εφευρέτες στην αρχή της διαδικασίας αυτοματισμού
- 1.3 Τα μηχανικά τέρατα μέτρησης
- 1.4 Οι ηλεκτρικοί υπολογιστές
- 1.5. Στην αυγή της εποχής των υπολογιστών
- 1.6. Τι γίνεται με τους κεντρικούς υπολογιστές και τους μίνι υπολογιστές;
- 1.7. Η περίοδος των προσωπικών υπολογιστών
- 1.8. Ο υπολογισμός έγινε βιομηχανία

2. Η Φυσική ενός υπολογιστή, τα υλικά.

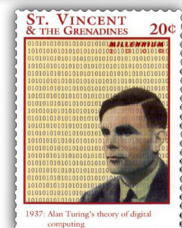
- 2.1 Τι υπάρχει στο κουτί;
- 2.2. Η παλαιότερη συσκευή εισόδου, το πληκτρολόγιο.
- 2.3. Η σύντομα ξεχασμένη κάρτα γροθιάς.
- 2.4 Η χαρτοταινία και η μαγνητική ταινία.
- 2.5 Από δίσκο σε δισκέτα, από CD σε Cloud.
- 5.6 Μ οι διαφορές στην εκτύπωση.
- 2.7. Κωδικοποίηση με ράβδους
- 2.8 Δείξτε, αγγίξτε ή διαβάστε την εισαγωγή σας
- 2.9 Η είσοδος/έξοδος στο τερματικό.
- 2.10 Τι είναι τα πολυμέσα;

3. Η αόρατη νοημοσύνη, το λογισμικό.

- 3.1. Από τη μηχανική σκέψη στο ...
- 3.2. Γεια σου, ρομπότ!
- 3.3. Ηλεκτρονική μεταμόρφωση χρησιμοποιώντας γλώσσες μηχανών.
- 3.4. Εξυπηρέτηση του επιχειρηματικού κόσμου.
- 3.5 Γνωρίστε τις αδυναμίες σας!

4. Η επικοινωνία αναπτύχθηκε σε παγκόσμιο ιστό

- 4.1. Οι πρώτοι μεγιστάνες τηλεπικοινωνιών.
- 4 2. Αντικατάσταση του παλιού δικτύου χαλκού με ίνες
- 4.3. Χρήση μόντεμ και δορυφόρων.
- 4.4 Από καλώδιο σε ασύρματα δίκτυα.
- 4.5. Internet of Wonderland, ένας μεγάλος κόσμος!

Τα γαλλικά ταχυδρομεία χτύπησαν και πάλι!

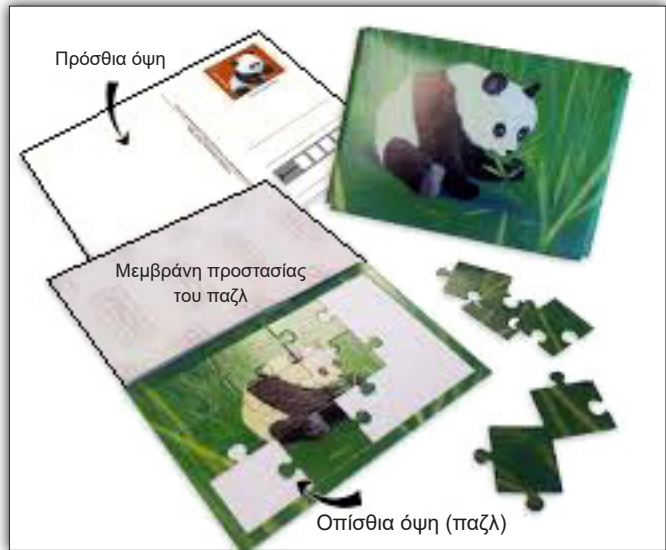
Μονόφυλλα με ...παζλ!

Είναι να θαυμάζει κανείς του Γάλλους φιλοτελιστές πώς αντέχουν όλες αυτές τις εκδόσεις! Οι επινοήσεις των Γαλλικών Ταχυδρομείων είναι χωρίς τελειωμό.

Ιδού η τελευταία «φιλοτελική» επινοήση: Πάζλ πίσω από κάρτες με έντυπο γραμματόσημο (μονόφυλλα, που πήραν το όνομα Prêt-À-Poster = έτοιμα για ταχυδρόμηση).

Το νέο προϊόν περιλαμβάνει ένα είδος φακέλου με τις οδηγίες χρήσεως, μία κάρτα 5 χιλιοστών πάχους και ένα πάζλ 12 τεμαχίων.

Κυκλοφόρησε στις 21 Μαρτίου, σε δύο διαφορετικές εκδόσεις, που εικονίζουν, τόσο στην εμπρόσθια όσο και στην οπίσθια όψη, μία πολιτική αρκούδα και ένα πάντα, . Ταυτόχρο-

να, κυκλοφόρησαν γραμματόσημο και φεγιέ με ίδια απεικόνιση.

Η πίσω όψη των καρτών είναι αφιερωμένο κάδρο που καλύπτεται από ένα λεπτό αυτοκόλλητο φιλμ για να προστατεύεται το παζλ όταν ολοκληρωθεί.

Η ονομαστική αξία των έντυπων γραμματοσήμων είναι του ενός ευρώ, το συνολικό βάρος του προϊόντος είναι 50 γρμ. και η τιμή 4.80 ευρώ (για κάθε κάρτα).

Το περίεργο είναι πως αυτό το κατασκεύασμα είναι άριστα εκθέσιμο, τόσο από την πλευρά το μονόφυλλου όσο και από αυτήν του πάζλ. Εφόσον μπορεί να ταχυδρομηθεί, ποιος θα απαγορέψει την έκθεσή του;

Π. Λ.

